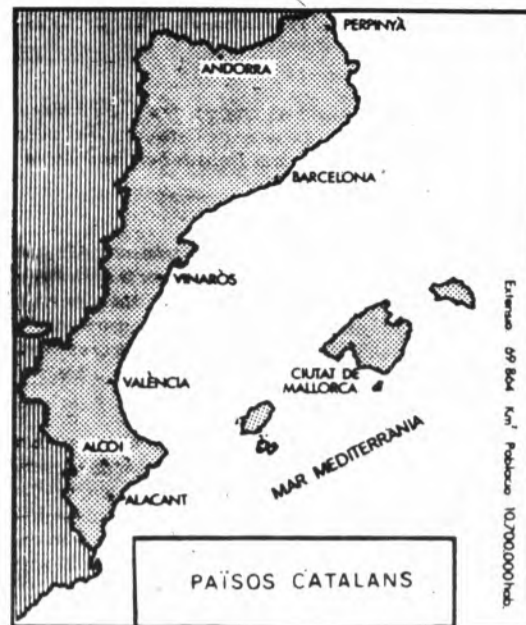

L'ESTREL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XIII. NÚMERO 301

15 D'OCTUBRE DE 1994

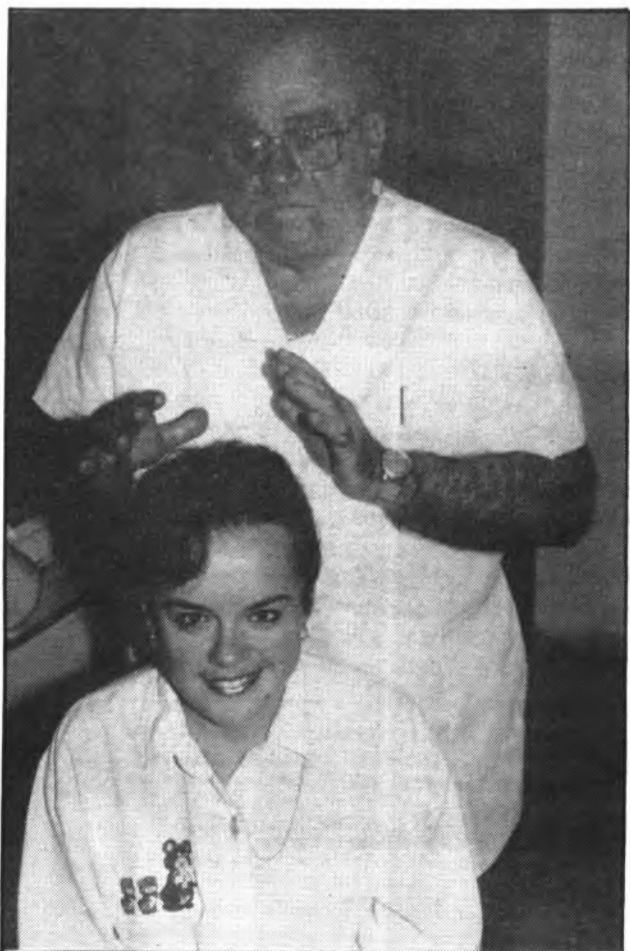
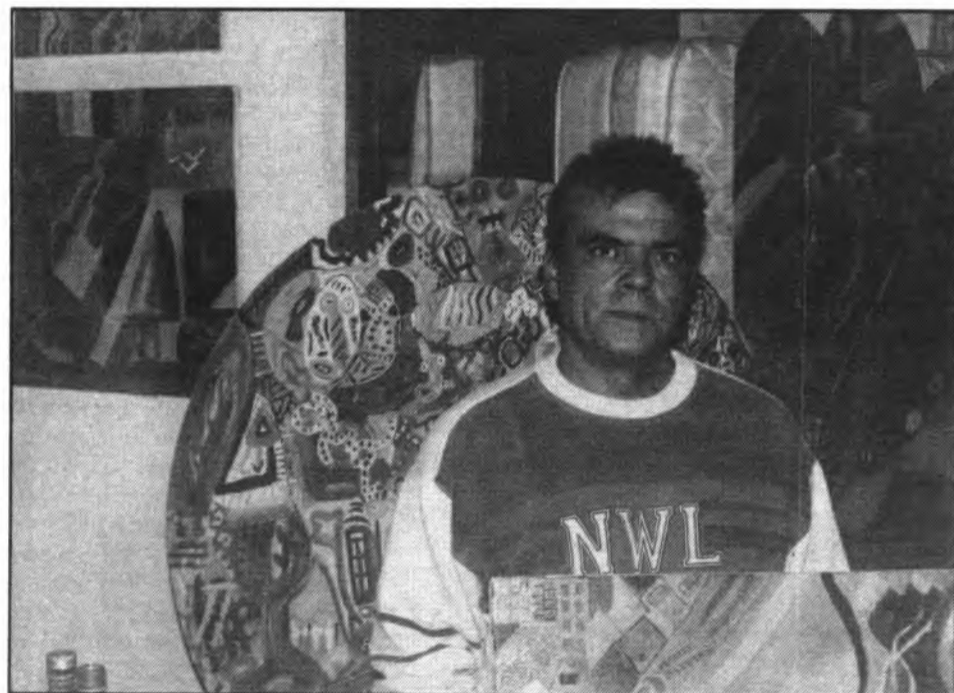
PREU: 200 PTS

Na Maria del Carme Roca, de Llucmajor, ha guanyat el segon premi "Reina Amalia 1994" de poesia, el primer premi de glosa "Comerç Sant Miquel", de Ciutat, i el premi especial "Tercer Certamen Rosa de Primavera de Poesia Xisca Aguiló". Ara, amb motiu de les Fires de Llucmajor, ha editat el llibre de poemes *Senzill Ramell de Paraules*.

En Joan Mut, que té una botiga de compra-venda de mobles vells a la Ronda de Migjorn de Llucmajor, ara li ha pegat per pintar. Pinta amb pintura plàstica damunt fusta o tela. Els seus clients són alemanys i suïssos. Té una exposició permanent al Port d'Andratx. Ara, aquets mes de novembre, exposarà a una galeria d'Hamburg.

Benjamins de futbol 7 de l'Espanya de Llucmajor que entrena en Julià Ferragut del Café Can Joan. Aquesta fotografia de la temporada 73-74 mostra els jugadors amb el president del club, dos delegats i l'entrenador. L'equip va quedar quart a la lliga i segon a la Copa President, una molt bona classificació tenint en compte que era el primer any que prenen part a una competició oficial.

Na Paula Makova, un txeca de 23 anys, va periòdicament a la consulta del sanador Jaume Joan i Bover, on és curada mitjançant imposició de mans a una vàlvula del cor que li funciona malament i li mescla la sang neta amb la sang bruta. Després de quatre mesos de cura, na Paula està molt millor. Des de Txèquia vénen molts de pacients, ens confirma el sanador Jaume Joan, a qui veim imposant les mans a na Paula.

Un exemplar d'aquest periòdic serà regalat a totes les famílies de Llucmajor i Campos. Si vos ha agradat, telefonau al 26 50 05 i el vos enviarem cada 15 dies.

• Ja començam. Ens varen dir l'altre dia que la tesorera de la nova associació de veïns de s'Arenal s'entén amb el president.

• Vuit mesos fa que l'incendiari **Jaime Martorell** és dins la presó de Ciutat. Vuit mesos entre els traficants de droga, els xoriços i altra gent, la majoria espanyola, que habiten a la presó de Ciutat. Ja no es veuen pintades anticatalanistes ni surt la fulla del *Círculo Cultural Mallorquí*, d'ençà que el seu president viu a la presó. Que li tinguin per molts d'anys.

• Tampoc no podem llegir les proclames anticatalanes —i per tant antimallorquines— de l'instigador a la cremadissa, que fou n'**Antonio Alemany**. Fa temps que no veim els seus articles al diari foraster *El Mundo*. Que sia per molts d'anys també, encara que en aquest cas creim que és per "vacacions" que no compareix n'Antonio. Els paranoics i els bojós estan millor a la presó, al manicomi o, en tot cas, condemnats a l'ostracisme.

• Tres planells diferents del futur **macro-port de s'Estanyol**; diuen que n'hi ha: un, a l'Ajuntament de Lluçmajor; l'altre, a la Prefectura de Costes; i l'altre, a la Conselleria d'Urbanisme. Tots diferents i amb diferències notables segons ens contava un regidor de Lluçmajor. Tanmateix els veïns de primera i segona línia de s'Estanyol estan ben en contra de la construcció d'aquest port i tots tenen llençols amb eslògans de protesta a les seves finestres. Fins i tot un pinet de la vorera de mar té un llençol penjat amb la llegenda "Etic condemnat a mort".

• Durant aquestes passades fires de Lluçmajor s'ha inaugurat el **polígon industrial**. Diuen que el 35% dels trasts estan venuts amb el compromís d'edificar abans de dos anys. Esperem que aquests polígon tingui més èxit que l'edifici veí, que havia de servir d'Escola de Pilots i que ara se mor de rialles. Possiblement també se morirà de rialles aquest polígon, que s'havia d'haver fet a s'Arenal i no a Lluçmajor on hi ha vint-i-cinc o trenta fàbriques de sabates tancades que serveixen per posar totes les indústries i magatzems que vulguin, i la gent ho sap. Els empresaris volien el polígon a s'Arenal, que és on feia falta; els polítics, en la seva supèrbia, el volgueren a Lluçmajor. D'aquí a dos anys en tornarem a parlar. Veurem quants d'edificis estaran construïts.

• L'empresa de l'**Aquacity de s'Arenal** ha comprat unes quantes quarterades al costat de la Ciutat de l'Aigua, per construir-hi una ciutat de nit amb discoteques, cerveseries, pubs, top-lessos, restaurants i altres establiments de l'oferta complementària on els turistes i els nadius puguin divertir-se i fer tot el renou que vulguin sense molestar la gent que dorm. Treure la gent renouera dels nuclis de població durant la nit és tan bo i necessari com treure els tallers i magatzems de les ciutats cap als polígons industrials. Esperem que aquesta ciutat de nit es faci prest en benefici de tots.

• **Europhoto**, el laboratori de revelat de fotos del carrer Perla, davant el mini-golf Fantasia de s'Arenal, que va obrir a principis de temporada, ha donat un servei excepcional durant aquest estiu que acaba de finir. Revelat de fotos en una hora, obert des de les nou del matí fins a les dotze i mitja de la nit tots els dies de la setmana. Ara, durant l'hivern, només estarà obert les hores de l'horari comercial. En Justo, que és l'amo del local, ens ha dit que farà un descompte del 15% durant aquest hivern als habitants del terme de Lluçmajor que ho acreditin mitjançant document oficial.

Xafarderies

• Només una volta en l'any, per les fires, anam a **LLucmajor** a regalar diaris en mallorquí. LLucmajor era altre temps un poble que ens feia molts de cas. L'ajuntament ens posava anuncis, els bancs, els qui venen cotxes, els restauradors i els botiguers... Fèiem un diari ben gruixat i a tot color. Ara tot ha canviat, la gent segueix essent amable, però s'ha tancat en rodó. La gent no vol contestar les nostres enquestes ni ens vol posar anuncis, els cinc bars de la placa de l'Ajuntament no volen estar subscrits a **L'ESTEL**, els qui comanden ens miren de coa d'ull, ja no ens conviden a dinar el dia de la fira, ni ens volen donar una parada per exposar **L'ESTEL** com feien abans. Afortunadament, els cafès i bars de les foranies ens continuen fidels, així com molts de llucmajorers que volen llegir cada quinze dies el diari dels mallorquins.

• La madona de l'apotecaria del carrer Major de Campos ens comentava l'altre dia que va trobar molt malament que cadascú parlés en la seva llengua al Senat de Madrid la setmana passada. Tenint unà llengua comuna —i tan comuna diria jo—, troba l'apotecaria del carrer Major que ja ens aniria bé que tots parlassin en la llengua dels castellans. Nosaltres, que creim en la nostra gent: els carnisers, els ferrers i els qui adoben cotxes, els botiguers i els cafeters, esperam que qualche dia els universitaris aprenguin a estimar aquesta terra, la seva llengua i la seva gent. Els metges, apotecaris, professors i mestres d'escola, capellans... la gent de lletres, té un rentat de cervell impressionant i, de moment, no podem esperar res d'ells. Esperem que, amb el temps, surtin noves generacions de la nostra universitat que puguin i vulguin esser els capdavanters del nostre poble en el camí cap a la llibertat que mereix.

• Ens va agradar la presentació del número 69 de la revista **El Mirall** que edita l'Obra Cultural Balear i que dirigeix el nostre paísà Climent Picornell. Ens va agradar el número 69 per les seves connotacions eròtiques. Cal molt d'amor per fer el 69 i no el feim amb qualsevol. Ens va agradar que el president de l'Obra Cultural Balear reparàs que hi havia unes quantes revistes de la premsa forana entre el públic i que davant el conseller de Cultura demanàs a la gent que fes subscripcions i que posàs anuncis a la poca premsa catalana de les nostres illes.

• Fonaments de psicologia, consciència i voluntat d'integració de sistemes i presentació d'un nou programa de teràpia preventiva, és el tema que desenrotllarà el psicòleg **Joan Adrover** el pròxim dia 21 d'octubre a les 8'30 a la Sala Font i Roig del carrer de sant Vicenç de Manacor.

• **La Nau Mediterrània** fa aigües, de cada dia surt més espaiada, la revista **Migjorn**, duu mig any sense sortir, **L'ESTEL de Mallorca** de cada vegada és més prim. Els qui comanden a Mallorca no volen **premsa en català** i aconseguiran que només surin les revistes petites dels pobles. Els mallorquins teniu la paraula.

• M'ho comentava na **Margalida Bonnín** de Porreres: "Cada dia se venen més cases de dins el poble i més cases de foravila, amb la terra que les envolta, als alemanys, que n'opinau d'això?" Fins ara, li vaig dir, els mallorquins hem estat els amos de les terres de

Mallorca, però si les venen tros a tros, els amos seran els estrangers, que seran els que comandaran, nosaltres serem els criats indígenes.

• **N'Agustí Solivelles i Clar**, fundador del Club JJ de Lluçmajor, ens fa arribar el programa del sopar de companyonia dels socis d'aquest club Juvenil sota el lema de *te'n recordes?* A aquest sopar, que costarà quasi 3.000 pessetes, hi són convidats els socis, els seus cònjuges i fills i es farà a l'Aquacity de s'Arenal. Es poden reservar les entrades al carrer de sa Font, 18, de Lluçmajor o al telèfon 662512.

• Nosaltres, que som més modestes, encara que som els primers en tirada de les illes Balears i Pitiüses amb 9.000 exemplars de tirada, hem arribat al número 300 i no hem fet cap presentació ni cap festa de commemoració. Tanmateix, en fer el número 369, si ve bé, farem una presentació en tota la regla, per això, perquè el 69 ens cau bé.

• **En Julià Jaume**, de la Colònia, a l'entrevista de la quinzena passada ens deia que no li agradaven ni el PP ni el PSOE, ara vol puntualitzar que no es fia de cap partit polític ni li agrada el sistema de llistes tancades establert a l'Estat espanyol. Feta la puntualització.

• Nosaltres també volem puntualitzar que de cada deu entrevistes que intentam, n'aconsegüim tres o quatre. Els votants més fidels del PP i del PSOE no volen contestar i molt manco deixar-se fotografiar. Solem enquestar, per tant, els votants dels partits nacionalistes, els anarquistes, els despistats i els qui passen de política. Tampoc no solen sortir a l'enquesta els qui no es volen subscriure a **L'ESTEL**, si ells passen de nosaltres, nosaltres passam d'ells. Les enquestes que feim cada quinze dies no són científiques ni fiables, però són didàctiques, obrin els ulls a la gent i formen opinió, i a això anam. Queda puntualitzat.

• **Entram a l'Orient**. Hi trobam una velleta ben trempada de nom **Magdalena Roig**. I què trobau, disset emissores per als forasters i no cap per a nosaltres? "No és just —respon tota rebenta—, ben segur que no és just, i encara ens tracten de dolents per voler conservar la nostra llengua. No, no ens estimen gaire aquests que comanden." I que no hauríem de votar partits mallorquins? "Això no ho vull dir, jo som la sogra des batle de Campos". Feis bé, senyora, li responguérem, la família és la família.

• La setmana passada vàrem veure a l'informatiu del migdia en **Pere Canals** i en **Sebastià Ramonell**, dos hotelers de s'Arenal. Els dos hotelers demanaven tapar el torrent de Son Verí i fer-hi un carrer al damunt. Nosaltres pensam que és molt perillós això de tapar torrents perquè no passarà res en vint anys, però un dia hi haurà torrentada i totes les construccions aniran a parar a la mar. I si no, demanau-ho a en Miquel Amengual que va construir l'Hotel El Corso dins el torrent del port de Felanitx i passà la torrentada que matà un parell de cuiners, o demanau-ho als manacorins que viuen al carrer del Torrent que cada parell d'anys veuen les seves cases plenes d'aigua. En Sebastià Ramon, propietari del Luna Parc i del Tropical Parc, no és dels més indicats per parlar de tapar torrents, amb mitja piscina d'un dels seus hotels dins el torrent de Son Verí, ni en Pere Canals, que ha edificat part del Tennis s'Arenal dins el mateix torrent i que ha estat considerat culpable pel Tribunal Suprem, denunciat pel seu veí, de llinatge Mayol, director de la distribuïdora de la Coca-Cola del Coll d'en Rabassa.

L'ESTEL de Mallorca. El diari dels mallorquins. Editor i director: Mateu Joan i Florit. Redactor en cap: Jaume Sastre i Font. Col·laboradors: Mateu Sastre i Joan, Joan Estades de Montcaire i Bisbal, Climent Garau i Salvà, Tomeu Martí i Florit, Miquel López i Crespí, Miquel Julià i Prohens, Joan Quetgles, Jordi Caldentei, Jaume Tallaferró, Bartomeu Mestre, Encarna Parreño. Depòsit Legal: PM-473-80. Impressió: Hora Nova S.A. Publicitat i subscripcions: Camí de les Pedreres, 30. Apartat de Correus 124. 07600 s'Arenal. Telèfons 265005-269941. Fax 753518.

Fins un 25% de descompte amb la presentació d'aquest anunci
ÒPTICA SBERT
SANT MIQUEL, 83 (Cantonada Avingudes)
Graduam i adaptam lentilles
Per la compra d'unes lentilles li regalamos un altre parell d'iguals.
Ulleres de sol i graduades
Tlf.: 72 14 25

XAFARDERIES

• **Increïble però cert.** Durant el debat al Senat sobre l'estat de les autonomies, els presidents de les comunitats autònomes de les Balears, Catalunya i València estaven parlant als passadissos de l'edifici, i ho feien —és clar— en català. S'hi acostà el president d'una comunitat castellanoparlant i tot estranyat els demanà si de veres s'entienien perquè, segons creia ell, parlaven llengües diferents. I això és el que pensa un president d'una comunitat autònoma espanyola... no ens estranyi que amb aquests governants, els governants pensin coses pitjors.

• **L'ABC no té aturall.** La penúltima (i deim la penúltima perquè segur que quan surtin aquestes retxes n'haurà dites de més grosses encara) es refereix a en **Jordi Cruyff**, fill de l'entrenador del F.C. Barcelona. Idò bé, en Jordi va dir a uns periodistes suecs que se sentia català quan li demanren si se sentia més espanyol o més holandès, i ho va dir precisament per defugir polèmiques. Idò a l'Abecé no li va anar bé i va voler treure punta d'allà on no hi havia ni llapis, i d'un "em sento català" va passar directament a un "no se sent espanyol" i han demanat públicament al ministeri de l'Interior que retiri la ciutadania espanyola a en Jordi Cruyff. I nosaltres que va anys que demanam que ens la retirin, la ciutadania espanyola, i no ens van cas! Acudits a part, aquesta és la tècnica de l'ABC: embullar i embullar i ja veurem què passarà.

• **I és que a la forasteria van molt remoguts.** Recordem l'afer d'una de les integrants d'una autoanomenada **Coordinadora de Afectados en Defensa del Castellano** (Cadeca), la qual, fa unes setmanes, va posar una denúncia per unes suposades "agressions" que va patir a mans dels "separatistas"; bé idò, la policia tot d'una ja va tenir la mosca darrera l'orella i sembla que ja està clar que aquestes agressions no tenien res a veure amb la política lingüística de la Generalitat, eren degudes a qüestions personals de l'afectada (ves a sebre dins quina màfia estava ficada, pobreta). Idò ara s'hi ha afegit l'ex-president d'aquesta associació, qui diu que els "separatistas" li han embrutat la casa amb pintades... en castellà. No hi ha ningú que es cregui les "aventures" d'aquests forasters; bé, l'ABC s'ho creu, o fa com si s'ho cregués que és pitjor.

• **I què me'n direu de la portada d'aquest mateix diari amb el rei vestit de capità general i amb una crida molt poc dissimulada a la intervenció militar a Catalunya?** És aquesta la manera que tenen els espanyols d'arreglar les coses? Amb sang i canons? És que encara no s'han civilitzat? **Qui és el racista, senyors?**

Ja rebeu
L'ESTEL de Mallorca
És molt fàcil!
Telefonau al 26 50 05 i us
l'enviarem cada 15 dies

HERBORISTERIA
DIETÉTICA
COSMÉTICA
NATURAL

Romani
C/. Born, 9 Tlf. 12 07 89
07620 LLUCMAJOR
(Mallorca)

Plantes medicinals
per a la teva salut
Teràpies naturals
Consulta naturista
Massatge terapèutic
Reflexologia podal
Acupuntura
Estètica i bellesa

Tutsi i hutu (II)

Joaquim Vallmajó, un pare blanc assassinat recentment a Ruanda, comentava en la seva darrera lletra (març proppassat): "... Un petit grup de polítics corromputs al màxim vol estar al poder costi el que costi i volen sacrificar el poble... La situació és molt greu en tots els sentits: polític, econòmic, social, cultural, higiènic, racial... La manipulació política del poder i els seus acòlits, els partits polítics i els seus líders, és vergonyosa. Mai no havien arribat tan lluny. El grup "Ruta per la Pau", nascut de Pax Cristi, ho ha denunciat... vivim en temps de dictadors... A la ràdio, davant la premsa i als mitjans, tots menteixen... Són desvergonyits en un grau impensable!... És molt difícil d'imaginar com el poder pot arribar a ser terrorista, extremista, feixista, racista!!! Assassinars, manifestacions, robatoris, declaracions racistes, atemptats amb una provocació constant són el pa de cada dia... Els rics de la capital no tenen cap vergonya de propagar l'èxit de llur corrupció... El racisme és provocat i excitat per la ràdio i per alguns aprofitats sense escrúpols del règim i la seva ràdio que difonen el feixisme virulent. La joventut del partit també assassina, crema, destrueix i es desplaça amb el bus de l'estat!..."

Nosaltres, que vivim en la constant xafogor i ofec de les campanyes espanyoleres i anticatalanes, hereves directes del falangisme i el franquisme filonazi (i ara transvestides de modernes gràcies a les cadenes privades, la COPE, la premsa feixista i la munió de periodistes que col·laboren i quasi segur que cobren dels fons de rèptils del Partido Popular), ens podem imaginar una mica allò que s'ha esdevingut a Ruanda si imaginam a tot foc el que ací passa: calúmnies, prejudicis, campanyetes, corrupció, neofeixisme, racisme castellanista...

Tan a Ruanda com a ca nostra són ben pocs els polítics, els intel·lectuals, la gent d'església, la gent corrent que sobresurten pel culte a la veritat i a la justícia. Tant allà com ací, l'intent de fer-ho és tractat automàticament d'extremista, sobretot si es tracta d'un hutu (o d'un català que demana els seus drets).

A Ruanda i Burundi les matances tutsis contra els hutus són cíclics. Es tracta de plans genocides repetitius: provocació-reacció-repressió (com feia el comte-duc d'Olivares a Catalunya i com solen fer tots els mals governants antidemocràtics). Primer comencen els rumors d'un aixecament hutu (cosa que no s'avé amb el seu tarannà), com ací fan amb la suposada intolerància catalana (cosa que tampoc no és corrent entre catalans). Ja tenim "el perill hutu" / "el perill català": l'enemic a exterminar. Resultat: comença la suspicàcia pre-orientada que espia i persegueix els mateixos objectius, o sigui, tota una ètnia és objecte de sospita permanent i generalitzada. Cada hutu és vist com a racista i subversiu, exactament igual com el maliciós racisme espanyoler fa contra tot allò autoconscientment català. Sols movem un dit i ja som racistes i subversius, tan sols per voler parlar català a ca nostra, típicament. Se'ns fiquen a dins de casa de males maneres i ens obliguen a cuinar-los gaspatxo i cocido, a canviar de decoració i a engegar la TV per

veure-hi les comèdies madrilenyes de l'Antena-3. Compatriotes: no us feu pas enrera davant aquests tutsis espanyols, que porten la inquisició en la sang i el cervell d'ençà que són alletats. És gent que no han estat educats en el diàleg ni en el pacte: donau-los ordres i plantau-los cara sense complexos. I quan es tranquil·litzin, convidau-los i obligau-los a usar el cap. És l'única tàctica per evitar la seva *xuleria* potencialment genocida.

La sospita contra el hutu va acompanyada de l'exclusió de l'administració pública, com ací durant el segle XVIII quan els catalans, valencians, mallorquins i aragonesos no podíem tenir càrrecs a Castella i sovint tampoc a ca nostra ni comerciar amb les Amèriques.

Després de la sospita, ve la cacera humana i el genocidi. Els hutu són gent ingènua i desprevinguda, com els jueus alemanys que es pensaven ser simplement alemanys, com nosaltres quan ens creim espanyols. No, no som pas espanyols lletjos, sinó catalans. No som l'ànec lleig, sinó d'una altra espècie: cignes. O sigui, catalans. Som la Ventafores maltractada per la madrastra i les germanastres (Aznar, Fraga, Guerra i Anguita) hereves del feixisme i del stalinisme que fent carnatge a Europa fa mig segle. Canviar la nostra manera de pensar i fer, treballar escaientment i en estreta autosolidaritat ha de ser la nostra Fada Madrina que ens ha de dar força sorpreses. Ja ho veureu.

Crueltat del genocidi

Un problema ètnic és especialment greu quan existeixen poques ètnies en un mateix país i una d'elles és amplament majoritària o controla molt majoritàriament els ressorts del poder: banca, *mass media*, forces armades.

Els tutsi acostumen a donar instruccions obertament genocides a la seva pròpia ètnia, cosa que els hutu no sabrien organitzar amb tal zel mai. Citam alguns textos d'un opuscle distribuït als tutsi de Burundi el 3 de novembre de 1993, a tall d'exemple: "Heu d'identificar els hutu i llus cases, tant al camp com als vostres barris, perquè quan arribarà l'hora pugueu saber a qui salvau i a qui matau".

Els tutsi, doncs, elaboren llistes, tal com feren els feixistes el 18 de juliol del 1936 o el 23 de febrer del 1981. Aquestes llistes són orientatives per a les forces tutsi. Els hutu no tenen aquest esperit cruel i sistemàtic (és a dir, nazi: posar bones qualitats al servei del Mal) i per tant són tinguts per uns bons jans i d'altres qualificatius menys positius, talment com els mallorquins i d'altres que fan de *tios-Tom*.

Els tutsi es dediquen a provocar els hutu per posteriorment assassinar tots els qui s'atreveixen a defensar-se, alhora que donen la culpa al partit Palipehutu, desmembrat fa temps. Fixeu-vos també com a ca nostra l'artilleria pesant del racisme espanyol va adreçada contra Convergència i Unió. Aquesta coalició, si bé no decididament pancatalana ni tampoc independentista, ha sabut mantenir-se ferma en un seguit de coses que a la història espanyolera els cou

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE
DE M. LÓPEZ CRESPI
ELS POEMES DE L'HORABAIXA
QUÉ FARÀ L'ESCRITOR
ANTONI VIDAL FERRANDO

L'acte tindrà lloc divendres,
dia 21 d'octubre a les 19.30 hores
a la Fundació "la Caixa",
Plaça Weyler, 3

Aquest periòdic està realitzat
amb equips d'informàtica

Canon

Carrer de Jesús 34 baixos

Tlf.: 20 73 62 (5 línees)

Fax 20 40 29

07003 Ciutat de Mallorca

Tutsi i hutu (II)

absurdament i que no saben pair a causa de la seva supèrbia indecent i inquisitorial. Recordeu aquella dita castellana: "Iglesia o mar o casa real, quien quiera medrar". I tants segles de genocidis i inquisicions havien de prostituir necessàriament el caràcter de molts de castellano-andalusos. Us imagineu tants segles en què la matança de moros i indis era premiada amb grans honors i els heretges eren cremats com un "xou" de Tele-5 a la plaça Major de Toledo o Valladolid? Si mai llegiu els arxius de la Inquisició en la seva darrera etapa podreu astorar-vos i riure amb la xafarderia més barata i surrealista, talment que ni la nostra comare més embolicadora i manifestera no podria mai imaginar-la. O recordau quan la guerra de Cuba, amb quina altivesa estúpida i militarista la caterva espanyolera cridava a la guerra contra els Estats Units. Amb el pecat els vingué el sever correctiu que tan capcots deixà els de la generació del 98: alguns d'ells autèntics energúmens amb el patriotisme ferit per la pèrdua de les darreres colònies d'ultramar. Recordau sempre que, després del deliri insultant i patrioter, ve la merescuda bastonada. Així que cal aplaudir, malgrat tot, la modèstia de CiU, exemple de civilització europea per als nostres Torquemades de la gavina volandera.

Els tutsi, com els castellanistes, no s'avenen a pactes. Si tenen els tancs per manar, a què s'han de posar a dialogar civilitzadament? Com deien els dirigents del PNB, cal que deixin de pressionar amb armes, siguin aquestes de Terra Lliure o de l'ETA o siguin de l'Exèrcit espanyol "garante de la sagrada unitat de la Patria". És que tal unitat és sagrada, de dret diví? Oi que no? (Això sols ho digué Franco, pres de José Antonio). Aleshores, que ens deixin seguir el bon camí de la llibertat, com els Països Bàltics,

Eslovènia, Irlanda, Flandes o el Quebec. Sols els que viuen del que ens xuclen sacralitzen una *unidad* que els dona continuament duros a quatre pessetes. Però aquesta mamelleta dolça els l'hem de tallar, amb molta prudència, modèstia, saviesa i altres virtuts: amb una profunda regeneració moral de la societat catalana.

No és cap luxe, sinó una necessitat per detenir la set de sang de la pantera centralista. Dels murs de Madrid que amenacen: "Cataluña, recuerda Sarajevo".

Una altra perla de l'opuscle tutsi: "Les dones tutsi que estan casades amb un hutu han de recordar sempre que seran tutsi. Les coses com siguin. La seva feina ha de ser la de cercar i conèixer els secrets de llurs marits". I continuen: "Una altra manera intel·ligent de dividir-los és fer-los desaparèixer, enviau-los al·lotes boniques o bagasses ruandeses, posar verí als menjars i begudes". I parlant del recent període amb un president hutu, diu l'opuscle: "Aquests dies són difícils. Si aquest govern comença a funcionar ja no podrem fer res. Hem d'impedir-ho de totes les maneres possibles, sigui cremant, enviant opuscles o difonent rumors sobre la incapacitat del govern..." Oi que sembla l'estratègia a ca nostra de l'aznarisme, la seva premsa i televisió neo-nazi i els seus acòlits estalinistes contra el pacte PSOE-CiU. Fins i tot ací hem tingut molts incendis verbals... i de boscos.

El cas és que els tutsi tingueren la barra d'assassinar un president hutu, ben envoltat, altrament, d'un poderós equip ministerial tutsi (ministeris d'Interior, Defensa i Afers Exteriors), que ja hagué d'assistir impotent al vergonyós espectacle de massives execucions de nens i dones hutu sota el pretext d'anar armats. Els tutsi, com els nazis i els espanyolistes no

afinen gaire a l'hora d'inventar pretextos, talment que sols són enganyats els maliciosos o covards predisposats a deixar-se enganyar, els quals, dissortadament, en són molts: la misèria humana és atterradora i més val que ens espavilem i no ens creguem aqueixos humanismes tan poc realistes que les esquerres solen predicar doctrinàriament, per pròpia confusió i paràlisi.

Acaben així: "Tutsi, siguis on siguis, segueix aquestes regles sense dubtar-ne un moment. Hem governat aquest país poblat pels *nostres* hutu durant segles, no és pas ara el 1993 que podran amb nosaltres recolzant-se en la ridícula idea de la democràcia". Pensen com l'aznarisme. Els hutus són d'ells com si fossin esclaus. De la democràcia se'n fumen olímpicament, igual que a ca nostra gran part de la dreta espanyola (sols que ací han de guardar un cert protocol perquè ara som a Europa i no els és permès d'afusellar-nos com fa uns anys).

Desenganyem-nos. Que nosaltres hàgim de millorar no vol dir que creguem que "ells" siguin bons i demòcrates. Que creguem en la democràcia no vol dir que la nostra societat sigui realment democràtica, ni tampoc l'actual postfranquisme. Que creguem en el pacte, el diàleg, la no-violència no vol dir que no denunciem la violència espanyola amb tot el nostre geni i contundència. Que creguem en el progrés no vol dir que calgui repetir com a robots tots els tòpics esquerrans dels anys 70. Que calgui prudència no vol dir que siguem estúpids o traïdors o covards. Aprenem a pensar correctament i amb esforçat valor. Com els nostres Lull, Vinatea, Basset o Macià.

No siguem tan ingenus com els hutu. Gandhi i Luther King ens mostraren el camí de la llibertat possible. **Jaume Tallaferró**

Franco, patriota?

A Franco se li poden posar molts adjectius: assassí, dictador, sanguinari, imperialista, nazi, anormal, terrorista, però mai patriota. Ell, no va promoure una guerra per a defensar una pàtria, sinó per evitar que Castilla, altrament dita España, perdés les darreres colònies que li restaven a la Península Ibèrica: Euskadi i Catalunya.

Veiem en aquest sentit l'hemeroteca de l'època: el setmanari "Haz" del 19 de juliol de 1935, diu: "Cajal encontró a España ya formada; ya Castilla extendía sus confines hasta Portugal, los mares y el Pirineo, Castilla era ya toda España; España toda ella era Castilla". I, en el periòdic feixista "La Conquista del Estado" del 4 de juliol de 1931, s'apunta: "Si una mayoría de catalanes se empeñan en perturbar la ruta hispánica, habrá que plantearse la posibilidad de convertir esa tierra en colonia y trasladar allí los ejércitos del norte de Africa". És obvi doncs, que l'"alzamiento" no va ésser fet per motius patriòtics, sinó imperialistes. Així, si caiem en el parany d'alterar l'autèntic significat de les paraules, podem acabar admetent que Hitler també va ésser un patriota. Destruir altres pobles i cultures, per major glòria de la pròpia, no ha estat mai patriotisme, sinó colonialisme, imperialisme. I, fins fa poc, i després de la darrera guerra mundial, això s'ha reconegut, arreu, com a NAZISME.

Amb tot, en les declaracions de l'Anguita contra Jordi Pujol, hi ha més mala intenció del que en aparença pot semblar, car de moment ja ha aconseguit presentar novament a Franco com un patriota, car ningú li ha puntualitzat que era un nazi. Així, poc a poc i subtilment, van restituint la imatge del dictador, en la qual no falten nostàlgics com l'Anguita que vulguin emmirallar-se. De qui ha après sinó el seu anticatalanisme? De Marx, de Gramsci o de Franco? Fet i fet, van esborrant el poc sentiment de culpabilitat que han demostrat tenir pels intents de genocidi comesos contra Euskadi i Catalunya. I, si no assumeixen la culpa què ha canviat en aquest estat?

Davant d'aquesta situació cal que ens preguntem: Nos s'adonen els nostres mini-dirigents de la gravetat de la situació? Creuen que callant i quedant-nos quietos ens estalviarem les garrotades? Pensen que els qui avui els hi són "amics", arribat el cas, no s'aliaran amb la

resta de castellans? És més, quan hem tingut amics a Castilla o España? Si no ho veuen és que baixen de l'hort, car tal i com explica el Professor Carles M. Espinalt en la seva "Obra Escrita", àdhuc un liberal i republicà com l'Azaña, deia: "Una persona de mi conocimiento asegura que es una ley de la historia de España la necesidad de bombardear Barcelona cada cincuenta años. El sistema de Felipe V era injusto y duro, pero sólido y cómodo. Ha valido para dos siglos".

Sens dubte, ara, no poden bombardejar-nos, però ens arrasen Catalunya de Salses a Guardamar amb la passivitat dels nostres mini-dirigents. Davant d'aquest panorama, resta clar que el nazi i sanguinari de Franco, com a mínim, va aconseguir llevar el patriotisme d'aquells que, avui, diuen ésser els nostres representants. I, és que van assimilar ben bé les consignes docents de l'"imperio", ja que tal i com apunta el "Correo Catalán" del 7 de març de 1939: "Para nosotros, un niño que a los ocho años sea capaz de resolver problemas matemáticos con determinantes y matrices es un niño inútil, si no sabe además que toda su cultura y posible saber han de emplearse en el engrandecimiento de España".

Amb tot, cal que els feixistes espanyols i els esclaus que ens representen, no oblidin allò que en el pròleg del meu llibre "Combat Patriòtic", diu Carles M. Espinalt: "Com mai, més d'un dels ben situats s'esporugueix quan constata que les mares segueixen parint patriotes. Per no voler tenir memòria històrica o menysprear les beceroles dels conceptes polítics més repetits i fàcils d'entendre, ni es recorden de la lletra de La Marseillaise que entremig d'estrofes on es parla: "Amour sacré de la patrie", no s'està de recordar a tots els tirans --i el clam val per totes les pàtries-- que els pobles engendren nous lluitadors, que per alliberar-se de qui els oprimeix, de nou tornaran a combatre amb fermesa i coratge".

ENCARNA PARREÑO
DEIXEBLE DEL PROFESSOR CARLES M. ESPINALT
FRONT PEL PLEBISCIT

Detencions i interrogatoris en els anys seixanta

Miquel López i Crespi

A començaments dels anys seixanta, els pares decidiren emigrar de sa Pobla i venir a treballar a Ciutat. El turisme encara no era la mina d'or que esdevendria un parell d'anys més endavant, i, per altra banda, havíem tengut un parell de males anyades (la patata i les mongetes es pagaren molt barates), la qual cosa obligà a un replantejament familiar radical. Deixar els amics del poble, el paisatge estimat, els carrers i la plaça que conegué els meus primers jocs, significà un terratrèmol personal molt fort. Els estudis se'n ressentiren per sempre. A l'Institut, a sa Pobla, sempre vaig treure bones notes. Sobretot en història i literatura. Però quan em vaig veure presoner dins d'un col·legi com "La Salle", dominat completament per la ideologia del nacional-catolicisme, amb uniforme, sense conèixer ningú, envoltat d'al.lots que no havien vist mai, a no ser trinxat i damunt la taula, un conill o una perdiu, el meu cervell va fer un sotrac. Més endavant em canviaren al "Lluís Vives", acabat d'inaugurar, amb gran anomenada de progressista. Al nou centre tampoc rutllaren gaire bé les coses. Allà fou on muntarem la primera cèl.lula comunista mercès a un contacte amb Ràdio Espanya Independent, via París. La història de les primeres pintades arran de la vaga d'Astúries i l'assassinat de Julián Grimau ja l'he explicada en un altre capítol. El cert és que no acabava d'integrar-me en cap dels col·legis ciutadans on la família em duia, i uns anys més tard vaig començar a ajudar el meu pare al taller. No feia gaire cosa -anar a comprar la pintura, mantenir la neteja del local, cobrar les factures...-. A poc a poc em familiaritzava amb un ofici -pintor-, que, imaginava, em seria útil el dia de demà per a guanyar-me les sopes.

La primera topada amb la Brigada Social no va fer més que enfortir el meu juvenil esperit de lluita. Vaig acabar les col·laboracions amb l'emissora del Partit signades per "Nova Mallorca", però continuava sentint un interès cada vegada més accentuat vers tot el que ens prohibia la dictadura. En aquell temps, la revista *Triunfo* començava a destacar-se com una publicació d'oposició al franquisme. Les emissores de ràdio (REI, la BBC de Londres, Ràdio París o Ràdio Moscou) em fornien de la informació de la qual estava privat per una ferrenya censura. Sense adonar-me'n, dominat per una creixent curiositat i per sortir una mica de la grisor cultural que ens aclaparava, vaig anar muntant una extensa xarxa de corresponsals a la resta de l'estat i a l'exterior que entretenien aquella difícil adolescència. Publicant la meua adreça a diverses revistes de difusió internacional (concretament *Mundo Hispánico*, una publicació oficial que era llegida arreu del món) vaig començar a rebre cartes de Cuba, Mèxic, l'URSS, la Xina, Alemanya. A poc a poc anava rebent notícies de primera mà damunt tot el que s'esdevenia en el món. Una mestra cubana em tenia assabentat dels avenços de la revolució (campanya d'alfabetització, reforma agrària, nacionalització de les grans propietats nord-americanes, la crisi del Carib). M'enviava el *Bohemia*, *Gramma* (òrgan del Partit Comunista Cubà) i *Casa de las Américas*, la millor revista cultural que mai he pogut llegir, curulla d'articles de Jean-Paul Sartre, l'Onetti, García Márquez, Sánchez Vázquez, el Che Guevara, etc.

De la Xina, una redactora de la secció espanyola de Ràdio Pequín m'enviava les publicacions que editaven en castellà. *China Reconstruye* i *Pequín Informa* eren les més interessants i les que fornien d'una informació més extensa damunt la construcció del socialisme, el motiu de les diferències sino-soviètiques i de mil qüestions culturals de l'estat més poblat del planeta. Per la meua part, feia tot el possible -gastant bona part del meu sou setmanal- per a enviar a la gent que m'escribia postals de Mallorca, algun

disc de música popular, les poques revistes progressistes que començaven a sortir (especialment *Triunfo*).

A Rússia, a Moscou concretament, tenia contactes amb un jove estudiant de literatura espanyola anomenat Serguei que també m'enviava el que s'editava en espanyol. Les publicacions *Unión Soviética*, *Cine Soviético* o *Literatura Soviética* eren les que més m'interessaven.

Mentrestant, a Mallorca, la cultura continuava dominada pel nacional-catolicisme i el feixisme més exagerat. La banalitat era la norma general de la premsa. Mentre jo començava a llegir Brecht, Gorki, Trotski, Celine o Espriu, a Palma el Teatre Principal estrenava obres d'Alfonso Paso. El casament d'Irene d'Holanda amb Carles de Borbó i Parma, era titular de primera plana. A l'Hotel Formentor l'ex-rei Simeó de Bulgària entretenia els periodistes amb ximpleries. Manuel Benítez el Cordobés era l'heroi de masses del moment; i, com es de suposar, cap diari ciutadà parlava de Gabriel Alomar o Rosselló-Pòrcel, completament desconeguts o silenciats pels comissaris falangistes. Mai no hauríem de perdonar a la dictadura tot el mal que ens va fer, amagant aspectes fonamentals de la nostra història. Més endavant, a Llibres Mallorca, poguérem anar a comprar-hi els primers discs de la Nova Cançó, descobríem la *Gramàtica Normativa* de Francesc de B. Moll, les rondalles de Mossèn Antoni Mª Alcover i els primers llibres de la col·lecció "Raixa", que ens obriren els ulls a l'existència d'una lluita amagada portada endavant per uns homes que, amb dificultat, bastien els fonaments d'un posterior recobriment nacional.

Els diaris de Ciutat continuaven parlant de bodes reials -el casament d'Aina Maria de Grècia amb Constantí-. L'Hotel Formentor i el de Son Vida -plens de multimilionaris i artistes de la Paramount o Century Fox- acabaven d'arrodonir l'actualitat. A tot això, per la meua banda, i dintre de les meves minvades possibilitats econòmiques, provava de distribuir el material que m'arribava dels aleshores anomenats països "socialistes" entre els meus corresponsals espanyols i d'altres. M'escribia amb una al.lota asturiana, supós que membre del Partit Comunista per les informacions que em proporcionava damunt la reviscolada del moviment obrer a Astúries arran de les grans vagues del 62. Un dia la detingueren i li trobaren les cartes i bona part del material subversiu que li enviava. I aquí començà la "tragèdia". La Guàrdia Civil de Sama de Langreo va telegrafiar de seguida a la de Palma, i un matí, abans d'anar a la feina, mitja dotzena de guàrdies civils sense uniforme, envoltaren casa nostra a Son Serra i començaren l'escorcoll. Per sort no trobaren tot el que tenia amagat a la meua cambra! Crec que els hi faltava una mica de pràctica. A Mallorca, llevat les esporàdiques detencions dels anys quaranta i cinquanta, els rojos -afusellats la majoria en temps de la guerra- no donaven gaire senyals de vida. Amb diaris *Baleares* endarrerits havia tapat els munt de *Pequín Informa* i *Gramma* que m'enviaven els corresponsals. Damunt la tauleta de nit trobaren emperò un número de *Literatura Soviética*, i la novel·la *Txapàiev* de Dimitri Fúrmanov que m'acabava d'enviar Serguei, des de Moscou. Penjat a la paret també tenia un calendari xinès amb reproducció d'escenes de la Llarga Marxa, que els semblà d'allò més subversiu: treballadors, milicians, banderes roges... Ho agafaren sense miraments i em feren pujar al cotxe per a acompanyar-los a la caserna. Als pares no els molestaren gaire, car ja devien saber que no es ficaven en res. Els digueren que havien d'interrogar-me i partírem. Estava ben atemorit, no us penseu! Que quan tens quinze o setze anys t'emportin sis guàrdies civils no són bromes.

A la caserna em ficaren a un despatx i em començaren a demanar si estava organitzat dins les Joventuts Comunistes. Volien saber els meus contactes amb el PCE. Degueren pensar que, aquell marruella -l'exuberant correspondència amb els països de l'Est, la distribució des de Mallorca a la resta de l'estat del material comunista-, no podia ser obra d'un al.lot tan jove, sense tenir darrere el suport d'una forta organització. A poc a poc comparegueren pel despatx els "comandaments" de la caserna. El capità, que digué, des de la porta: "Ah, ¿este es el joven comunista fichado por lo de Astúrias?"; el sergent de guàrdia; un tinent; tothom hi entrà a ensumar. No era cada dia que agafassin subversius! Del Govern Civil portaren una carpeta groga on sembla que hi havia la meua fitxa, la història de les pintades en favor de la vaga d'Astúries i l'Amnistia. Però jo no podia donar cap nom, era impossible! D'ençà la dissolució de la cèl.lula del "Lluís Vives", mai més no vaig entrar en contacte amb el PCE. A Mallorca no coneixia ningú que milités en el Partit Comunista. M'havia organitzat mitjançant Ràdio Espanya Independent, via París, i després, atemorit per les conseqüències de la primera acció, no ho havia tornat a provar. Havíem arribat a la caserna molt prest, devers les nou del matí, i em demanaren informació fins devers les cinc de l'horabaixa. No em pegaren, però no hi hagué cap tàctica que no provassin. M'atororiren de totes les maneres que hom pot imaginar. Primer a les bones, després aixecant la veu, provant de convèncer-me que si els deia els noms dels "responsables" i companys no em passaria res.

Vaig basar la meua defensa en el simple interès cultural. Conèixer la història de la Unió Soviètica i la Xina; col·leccionar segells i targes postals; intercanvi de discs de música popular. Supós que finalment em degueren creure -eren gent del servei d'informació i devien comprovar que el meu rostre no mentia-. Així i tot foren més de vuit hores seguides d'interrogatori, i, en determinats moments, les pressions foren fortes, amb amenaces concretes d'enviar-me a un reformatori si no deia els noms dels camarades que dirigien l'organització on suposàvem militava.

Quan vaig tornar a casa hi havia preocupació i cares llargues. Les padrines -la mare del pare i de la mare- ploraven en un racó silenciosament, com si hi hagués un mort a la família. Mumare, nerviosa, feinejava d'aquí per allà, per no haver de mirar-me als ulls i castigar-me. El pare, que aquell dia no anà a treballar preocupat per la detenció, em digué "Acabaràs malament. Tots els amics de la meua generació, els il·luminats que volien canviar el món, fer la "repartidora" en temps de la guerra, els he vists morts, afusellats a la vorera del camí del poble. Jo em vaig salvar per pura casualitat, del tret de gràcia al clotell. Els que no es ficaren en res, de seguida, en acabar la guerra, trobaren feina, bones col·locacions. Els altres, els revolucionaris de debò, uns desgraciats ens mans de qualsevol propietari sense escrúpols demanant l'almoïna d'un jornal per a poder mantenir la família. Aquest serà el teu futur, si no espaviles".

Per sort o per desgràcia, mai no vaig fer cas de les assenyades recomanacions del pare.

Del llibre *L'antifranquisme a Mallorca 1950-1970*. Miquel López i Crespi. El Tall Editorial, núm. 18. Ciutat de Mallorca 1994.

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Håndbol
Petanca
Cir. Footing
Final Avda. Son Rigo - Tel. 74 33 66
Sometimes - Palma de Mallorca

Squash
Volei
Mini golf
Tennis Taula
Gimnàs

No podran deturar la passió catalan per la llibertat

Personatges independentistes durant la crisi (V)

M. Collins fou el personatge clau de la independència irlandesa: dirigí les accions més contundents per desallotjar els ocupants anglesos de l'illa. Collins tenia el do irlandès de la rialla i el sentit anglès de l'eficàcia: tota una formidable combinació, car un dels greus problemes del nacionalisme català és que sovint no saben preuar com cal les virtuts i aptituds interessants dels nostres opressors. Si saben dominar-nos, alguna aptitud deuen tenir, oi? Doncs bé: cal analitzar-ho i aprendre'n, ben amatents. Collins era un tipus ben plantat, amb faccions ben tallades i salut física robusta, com és d'esperar en un militar enèrgic. Goparty el definí com a "napoleònic, amb pell com d'ivori sense descolorir" i li donà la clau de ca seva per quan li calgués fer-se fonedís.

W. T. Cosgrave, primer president del Consell Executiu de l'Estat Lliure i vice-comandant per la Unió de Dublín-Sud a la Revolta de 1916, en digué: "Crec que en Michael Collins fou el major irlandès que mai ha existit, major que en Brian Boru o en Parnell".

El 25 d'octubre de 1920, Terence MacSwiney, el batle de Cork, morí en vaga de fam a la presó de Brixton (Londres). Si els britànics havien volgut proveir una plataforma mundial per al batle a fi d'airejar els seus greuges polítics, no haurien fet res millor que permetre-li d'anar a una vaga de fam. "No són pas aquells qui poden imposar la majoria, els qui generalment venceran, sinó aquells qui suporten i aguanten", va dir en esser empresonat. Una gran veritat, dita amb molt de coneixement de causa des d'una moral de sacrifici de pregona arrel cristiana. MacSwiney veié la lluita nacional en termes de croada religiosa: "Car el nostre sacrifici —va escriure una vegada— és semblant al sacrifici del Calvari seguint fins i tot el millor i més valent pel que tantes generacions han mort". Fora de la presó, les multituds s'amuntegaven diàriament per pregar i resar el rosari. A ca nostra, a les acaballes del post-franquisme, un capellà, Xirinacs, feia vaga de fam i es plantava a demanar amnistia a la vora de la presó on eren els demòcrates empresonats per la vil dictadura. Però sols a Euskadi i al Principat les àvies resaven per la llibertat i la democràcia. Les àvies són el pilar de la societat, va dir el protagonista masculí de *Gon With the wind*, i les àvies solen resar. Per als creients, la pregària ha d'esser la benzina de la història. Per als pilars de la societat, a més, és allò que han entès amb molts anys de patiments, alegries i decepcions: saviesa quallada dels anys.

Ens cal que les àvies preguin per tot Catalunya: "I ara, pregam per Catalunya" (Joan Fuster).

Després de 73 dies sense menjar, MacSwiney morí un 25 d'octubre. Com en la mort d'en Tomas Ashe, un estremiment recorregué de punta a punta el cos de tota la nació. El país fou aclaparat pel sofriment. Londres havia de veure el primer funeral d'un màrtir irlandès. L'arquebisbe de Southwark, Dr. Amigo, havia donat permís per usar la catedral en la cerimònia del funeral.

Un altre cas notable fou l'arrest, el 15 d'agost, d'un universitari anomenat Kevin Barry després d'una emboscada a King Street. Un soldat havia estat mort d'un tret en l'acció i en Barry fou jutjat en consell de guerra i condemnat a mort. El primer dia de novembre fou assenyalat per a executar la sentència. Però una poderosa campanya fou endegada per tal de suspendre l'execució.

Mentre des del punt de vista britànic, en Barry havia estat implicat en l'homicidi i per tant havia d'esser penjat segons la llei, des del punt de vista de l'IRA, era un presoner de guerra i havia d'esser-li respectat el seu estatus com a tal. A banda d'aquesta consideració, res no podia haver estat calculat per commocionar més la ja molt commocionada opinió pública d'Irlanda per penjar un estudiant de 18 anys. I és clar que hi havia també evidències clares que, abans de la seva execució, en Barry havia sofert tortures. En Barry era un jove ben paregut i elegant, amb una actitud alegre i burleta envers els qui l'havien capturat. Havia estat un jugador de primera de rugbi, un joc anglès amplament popular (quasi com el futbol a ca nostra; devia esser com un Nadal, un Sergi o un Guardiola si fa no fa), i un estudiant molt popular a l'escola mèdica de la Universitat Nacional. La seva mort acabà d'enfollonir molta de gent neutra que havien esperat una altra solució conciliatòria.

Escriptors famosos s'uniren a la causa irlandesa. Així, W. B. Yeats escrigué: "Quan els alemanys ocuparen Bèlgica, destruïren cases particulars i assassinaren innocents amb l'excusa de 'civils que havien disparat'. Les forces d'ocupació, a Irlanda, ara enderroquen cases particulars i maten gent innocent, a llur torn, amb l'excusa d'haver estat tirotejats per civils. Els ministeris anglesos que per aquesta causa denunciaren Alemanya, a hores d'ara, callen".

Kevin Barry fou penjat per un botxí anglès a la presó de Mounjoy per l'obstinació (hom creu) d'un personatge tan sinistre com patètic: Sir Henry Wilson, un irlandès pro-imperi obsessionat amb una ràbia maligna contra la terra on havia nascut. De fet va néixer a Fermanagh. Aquest botifarra de la coentor pro-britànica movia els fils del terrorisme militar anglès a Irlanda i segurament degué esser un dels més aberrants casos d'autoodi del segle XX. Hem creu que Sir Henry Wilson amenaçà de dimitir com a cap de l'oficina general imperial si hi havia indult per a Kevin Barry.

El nom d'en Kevin Barry havia d'esdevenir un símbol arreu del món del combat dels joves per la llibertat. Hi ha pocs llocs al món de parla anglesa on no es canti el *Kevin Barry* i és, per cert, una cançó favorita entre l'Exèrcit Britànic (cosa inimaginable dins l'Exèrcit espanyol):

"A la presó de Montjoy un dilluns de matí enlairat dalt la força de l'arbre donà la seva vida jove en Kevin Barry per la causa de la llibertat. Però el xic de divuit estius,

encara no ha negat ningú, quan caminà devers la mort aquell matí, orgullosament mantenia el cap en alt. Aquell fatídic dilluns de Pasqua dins la trista cel·la presidiària, soldats britànics turmentaven en Barry tan sols perquè ell no 'cantava' el nom dels seus braus companyons i d'altres dades que maldaven per conèixer. 'Delata'ls o et penjam.' Kevin Barry sempre els contestà amb un 'No'. Ricard Colom (continuarà)

L'amic retrobat

Julià Pere Rado i Garau

En tornar de vacances, sempre sol esser per a mi una tasca força feixuga el veure que les calors de l'estiu no han fet canviar gens ni mica les velles cabòries dels mesos d'hivern i primavera, i la cançó torna a repetir-se altre cop amb la mala llet que sol dur l'entranyable calor.

Els vells fantasmes, bubotes i mòmies tornen, altre pic, a sortir al carrer davant la impossibilitat de fotre'l fora, i acaronats pels bruijots, màfies, kukuskans i envejosos reprenen, com verinós foc estiuenc, les actituds i activitats que els feren "famosos" durant la resta de l'any.

Cal anar pels serveis públics, mal anomenats "vàters", a on no n'hi ha molts de pics, de wàter, i llegir i rellegir les pintades que decoren aquests lúdics espais per tornar a retrobar-te la realitat quotidiana i feresta del que pensen de nosaltres.

No basta fer campanyes i complicats treballs de coneixement de la llengua i país per dar la volta a la situació, caldran noves tècniques i tàctiques per endinsar-nos dins el cuuro del monstre i tornar-lo un bon xot de cordeta, com la resta dels d'aquí, i que l'estat actual no el facin més perillós i mortal.

L'enveja ja no tan sols omple el cor dels mesquins i pobres d'esperit, ja va endinsant-se dins del cervell descervellat de qualque llumenera polifacètica de la comunitat vividora del país.

La foscor d'idees i retrucs ha fet que el refugi estival torni a posar-se de nou vora l'amic retrobat, el llibre de l'iràs i no tornaràs.

Compta amb el del teu costat

¿qui és el meu proïsme? preguntà el mestre de la Llei a Jesús...

¿qui és el del meu costat? familiar?, amic?, col·lega?
Tal vegada feim la pregunta per defugir la resposta que ja sabem.

¿què he de fer per a comptar amb el del meu costat?
respectar la seva dignitat
reconèixer la seva originalitat
admirar la seva unitat
valorar la seva diferència
rebre la seva col·laboració
compartir els seus desigs
obrir el cor al seu afecte
estimar-lo tal com és
assumir els seus límits
participar en les seves propostes
decidir junts per al bé comú
contemplar el rostre ocult de fill de Déu.

...I li digué Jesús: doncs tu fé igual (cfr. Lc 10, 25-37).

Margalida Moya gc.

EMPRESARIS!

Si us anunciau a L'ESTEL la vostra empresa guanyarà doblers!

Què diu (i què no diu) en Lluís Cerdó (III)

CATALÀ CENTRAL I REGISTRE FORMAL (Continuació)

Continuen els mots que, sobre aquest assumpte, va escriure Mestre Moll i que convé que llegesqui el Sr. Cerdó:

Fabra ha estat acusat reiteradament d'haver entronitzat el barceloní com a llengua literària. Aquesta acusació, feta en to tan absolut, és desorbitada. (Quina una de més ben dita! Que l'heu sentida, Sr. Cerdó?). Les famoses Converses Filològiques de Fabra són plenes d'invectives i condemnacions llançades contra les impureses dels parlants i escriptors barcelonins. (...) (Què, Sr. Cerdó, encara ens hem de creure que Mestre Fabra era tan porcell, tan brut, tan animal, un dictador *catalanot* més dolent que la carn de xinxà i que es menjava els aïlots?).

En l'aspecte del lèxic, observarem que el diccionari Fabra no conté únicament els mots usats a Barcelona i la seva comarca, sinó molts que són vius en altres regions i no usats a la capital. Quan el mot barceloní és un barbarisme, Fabra l'elimina sense contemplacions (...). (Si el meu amic vol exemples donats de Mestre Moll, i que reforcen allò que diu, que ho digui, que li'n donarà a voler, se'n podrà associar, en quedarà rodó).

Fins i tot quan el barceloní té un mot legítim per a expressar un concepte determinat, si aquest concepte s'expressa en valencià o lleidatà, mallorquí, etc., amb un altre mot també genuí, Fabra recull les dues paraules: *eixir* al costat de *sortir*; *espill*, al costat de *mirall*; *estalzim*, al costat de *sutja*.

Això no vol dir que en el diccionari Fabra figurin totes les paraules genuïnes que s'usen en la llengua parlada de les comarques. Tinguem present que aqueix diccionari no és exhaustiu, sinó normatiu, i que té unes dimensions manuals, dins les quals no cabria tot el lèxic de la llengua viva; (no us ho deia jo, i no em feïeu cas?) i tinguem present també que, quan va ser redactat el diccionari Fabra, no s'havia publicat encara el Diccionari Català-Valencià-Balear, on es reuneixen els materials dialectològics de totes les contrades, molts d'ells no registrats a cap altra publicació. Els parlars locals presenten sovint paraules i formes extraordinàriament expressives i enriquidores de la llengua general, que, (escoltau bé ara, que quan vos ho dic jo és igual de dir-ho al moix:) si no figuren en el diccionari normatiu, no és perquè Fabra les rebutges, sinó perquè o no havien estat descobertes pels filòlegs, o el llibre no era prou extens per a incloure-les.

El primer objectiu del mestre Fabra en la labor de recobrament del lèxic, era l'eliminació de barbarismes (...). Aquesta tasca de recobrament del tresor familiar de l'idioma no podia fer-se únicament amb els recursos del parlar de Barcelona (...) en els racons més allunyats es conserven sovint els mots més autèntics i les formes de llenguatge més pures. D'aquests racons volia Fabra que sortís la renovació del vocabulari (...) (que ho sentiu?).

L'edifici bastit per Pompeu Fabra té dos sòlids fonaments: primer, les formes no contaminades, conservades en les diverses comarques; segon, les formes que, desaparegudes del llenguatge casolà o col·loquial modern, es troben en els escrits dels segles d'or (...) Admissió discreta d'arcaïsmes, és a dir, d'elements antics que han desaparegut del llenguatge viu, quan representen un enriquiment o una purificació de la llengua en aquells punts en què el llenguatge viu actual ha perdut la solució adequada. Podem considerar que aquest és el cas del possessiu *llur*. (...)

(...) la llengua literària no pot admetre formes múltiples d'un mateix mot, produïdes en petites comarques per degeneració d'una forma que és tradicional i prestigiada des de segles per la llengua escrita. (...)

(...) les formes del pronom personal plural de primera persona presenten, en el nostre territori lingüístic, una multiplicitat extraordinària de variants: *nosaltres*, *nosaltros*, *nosatres*, *nosatros*, *mosatros*, *moatros*, *naltres*, *naltros*, *naltros*, *nantres*, *nantros*, *natres*, *natros*, etc., etc. Tot això és un material preciós per al dialectòleg i té la gràcia de les coses folklòriques; però, posats en el cas d'haver d'escriure literàriament o

Francesc de B. Moll, com molts d'altres, troba que tots els dialectes han de contribuir a omplir els buits que presenta el barceloní en genuïtat i en riquesa expressiva.

periodísticament, per a un públic que no sigui estrictament local o comarcal, no podem fer altra cosa que escollir, de totes aquelles variants, la més antiga i més completa, la que usaven els clàssics i que és la mare de totes: *nosaltres*. (...)

Són normes d'actuació que es completen mútuament, però que en certs aspectes semblen oposades l'una amb l'altra, i per a compaginar-les calia un tacte exquisit i una forta preparació científica, que ningú no posseïa tan profundament com Pompeu Fabra en aquells anys heroics en què va realitzar la reforma ortogràfica i gramatical. Altres erudits benemèrits, com Marian Aguiló, havien iniciat l'empresa aportant materials d'estudi i resolent algun problema isolat. Es tractava, però, d'una obra de conjunt: de construir tot un edifici; i Pompeu Fabra fou l'arquitecte genial que no es limità a col·locar algunes pedres, sinó que alçà parets i columnes, lligà bé els arcs i les voltes i cobrí tota l'estructura, la qual, per això, ha resultat sòlida i duradora."

INTEGRAR O MOURE BREGA: AQUÍ, AQUÍ!

El "tacte exquisit" que Mestre Moll afirma que fa falta per a compaginar els criteris d'actuació a l'hora de fixar el llenguatge literari o estàndard: aquí, aquí! Segons la voluntat de qui toqui el tema, podem cercar l'acord o aprofitar per instigar bregues tribals. En Cerdó mateix ha demostrat que, quan li convé, en té de tacte exquisit. Reparau-lo a l'hora de fer compatibles les diferències de llenguatge popular que, si anam a filar prim, trobam dins Mallorca mateix: Llegiu-lo, són paraules escrites seves damunt el número 751 de la revista *Perlas y Cuevas*: "a Palma hi ha molta de gent que diu *amb so* i no *amb es*. A Menorca ja no existeix sa forma d'article *so* i a Eivissa hi conviuen totes dues. (...) En mallorquí tenim quatre articles: *es salat normal* (*es, sa, es -ets* a davant vocal o *h-*, *ses*), *es lalat* (*el, la, els, les*), sa forma *lo*, (*tot lo dia, tot lo dematí*) i sa forma *so* (plural *sos*). (...) quatre castes d'article són massa articles a s'hora de plantejar una norma escrita. Aquesta norma ha de tenir sa virtut d'unificar es criteri general (que el sentiu, a ell que tant l'emprenya sentir parlar d'*unificar* el criteri general a l'hora d'escriure a tot el territori catalanoparlant?) a s'hora d'escriure s'article salat a totes ses Balears (alça, *currasso!* i per què no unificam criteris per a encollar *totes ses Canàries* i decantar-les de l'espanyol de la Península?) (...) es sacrifici de sa forma *so* simplifica es sistema

d'article balearic (...). Com veim, un àngel d'home, un sac de pa, un Rei Salomó, per posar pau i llimar diferències *artificialment*... quan li convé. Fins i tot, si vol, posa pau i engirgola paraules per compondre les coses no ja entre dialectes, sinó fins i tot entre dues llengües... que són en un conflicte (que ell amaga i nega fins allà on pot i més): el mallorquí i la llengua que el contamina, el tara, el substitueix, el lleva d'enmig i el té en vies d'extinció. Escoltau què va dir damunt el *Baleares* de dia 20-IV-89: "es mallorquí i es castellà són complementaris, no incompatibles".

Venc a dir que, qualsevol persona que tenguí una mica d'enginy, si es posa a remenar dins el vast calaix de la dialectologia hi trobarà, sense gaire feina, material a voler per engirgolar qualsevol joc de mans dialèctic per instigar bregues postisses ja siguin *mallorquí-barceloní*, *menorquí-mallorquí*, *pollencí-mallorquí*, *andalús-castellà*, *argenti-espanyol*, i tantes com en vulgueu. Em sap greu p'en Cerdó, que es pensa esser un geni, un fenomen mai vist, una originalitat de no dir, una cosa de l'altre món per esser-se entrenat tan bé a fer veure que tot és compatibilitat entre el mallorquí i la llengua que el lleva d'enmig (feis una volta per Palma i digau-me en quina llengua parla el noranta per cent) i que, en canvi, és *es catalanot* l'únic perill, aquest sí, "perill de mort!" que fa *desaparèixer* el mallorquí. No ho paga fer comentaris.

Per paga justament en Cerdó, dins el seu article (enverinat?) titulat *Catalanisme enverinat* (sic), on envesteix N'Antoni Mas, retreu una proposta que va fer l'any 1987 el partit Vida i Autonomia, avui integrat en el PSM. La manera com es va fer el suggeriment és una mostra d'esperit integrador, de bona voluntat, una proposta, feta en positiu, d'usar formalment l'article salat, una demanada -educada i civilitzada- d'obrir una mica més l'aportació dialectal al llenguatge formal. Això sí, al preu de consentir una mica més l'excés de diferenciació possible. La proposta es pot compartir o no, però l'esperit constructiu amb què la feu el partit VIA, la fa totalment respectable i contrasta amb el llenguatge anticatalanista, negatiu i perdonavides de qualque *Mazinger-Z Gran Salvador Nostro des Perill Catalanot*. Deia la proposta: "A aquells que voldrien proscriure s'ús de s'article salat des escrits que no fossin estrictament folklòrics i des parlar que no fos del tot col·loquial, els direm que això és un error: 1er. Perquè ningú no l'ha proscriu fins ara, ni s'Institut d'Estudis Catalans, ni cap lingüista. (Aleshores de què te queixes, Cerdó, homo de Déu? No veus en quin ridícul tan esborronador acabes de deixar sa teva *Santa Cruzada* contra es *dictadors catalanots*? Qui no mira on posa es peus, s'exposa a trepitjar merda!) S'han limitat, si de cas, a fer recomanacions o donar consells, però res pus".

"2on. Perquè no es pot proscriure en nom d'un *bon català* un article que és *ben català*." (Sr. Cerdó, si compartiu -de cor, no de boca- aquesta afirmació de catalanitat de l'article salat, que tots sabem i que ara us pega per retreure, treu cap enllac, que dia 19 de juliol diguéssiu que la versió en estàndard de les Rondalles és una versió *catalanizada* (sic) de los *textos mallorquines*? No sé si m'ho faria mirar, fos de vós).

"3er. Perquè quan no tenia cap presència més o manco formal, aquest tipus de comunicació representava un percentatge molt petit de sa comunicació total. (...)

Deixant de banda el contingut d'aquesta proposta de Vida i Autonomia, amb què cadascú és ben lliure d'estar d'acord o no, convid els lectors a reparar el llenguatge i l'esperit amb què el varen fer i a comparar-lo amb l'esperit i el llenguatge d'en Cerdó: "es catalanots sou quatre perduts", "dictadors catalanistes", "nazis", "feixisme catalanista", "catalanisme enverinat", "esvorts", "parides", "animalades", "catalanades", bé, m'aturaré perquè la llista no tindria fi. Us en recordau, d'un sol escrit d'en Cerdó redactat en to positiu? En sabeu un de sol, que és un, que no estigui enfocat i redactat contra -sempre en *contra*- dels oiosos i toixarruts *catalanots*, més rústics que un porcell de llet?

JORDI CALDENTEY
(Continuarà)

L'esperit republicà

La crisi de l'imperi (I)

Joan Quetgles Professor de Filosofia d'IB

Aquests dies els atacs contra Catalunya són constants als *mass media* de Madrid, com haureu pogut constatar. Com si fos una campanya orquestrada, premsa, ràdio i televisió mostren l'animadversió que hi ha contra Catalunya, contra els catalans, contra la llengua catalana, contra Jordi Pujol, contra les *autonomies* i, ja posats, no s'estan d'expressar el seu odi contra el *Barça*. Pensareu que són barroers i que són canalles; i és cert que ho són. Pensareu també que aquests energúmens fan por; i és vera que en fan, de por. La premsa i la ràdio de Barcelona s'han ocupat àmpliament del fenomen; la major part de comentaristes han dit que no els venia de nou aquesta campanya; que el xarmpió anti-catalanista és una passa que afecta periòdicament les àrees pròpiament hispàniques. Han dit que l'Abc representa l'esperit cavernari, involucionista, desestabilitzador. Hom ha dit que era el nou *Alcazar*. Etc.

Aparentment podria semblar que es dona una constant històrica que afecta el nacionalisme hispà, i que s'ha muntat com una mena de circuit històric on es fan voltes sobre el mateix conflicte. Molts de comentaristes anaven per aquest planteig; d'altres assenyalaven les onades reaccionàries contra els moderats intents autonomistes de les nacions de l'Estat. N'Albert Alay, de Convergència, en un article a l'*Avui*, feia ressaltar el fet que, en darrer terme, la nau de l'Estat sempre es dirigida per la voluntat dels espanyols, posat que els catalans sempre són en minoria. És clar, n'Alay fa un planteig convergent; en l'essencial, la seva valoració coincidia amb la de la major part dels analistes de Barcelona; per a ell, Catalunya és el Principat de Catalunya; no planteja el dret a l'autodeterminació de les nacions; tampoc fa referència a les contradiccions que generen els conflictes socials; també deixa d'esmentar de quina manera els factors mundials —econòmics, socials, culturals— incideixen sobre el conflicte d'interessos nacionals entre Catalunya —sencera— i la nació castellano-andalusa.

Si m'ho permeteu, lector, vull aprofitar l'avinentesa per introduir una perspectiva futurista a la qüestió. És aquest interès el que motiva el títol de l'article. Les consideracions serien aquestes:

1a. Les manifestacions d'anti-catalanisme mostren la incapacitat de la classe dominant per donar una solució moderna a la plurinacionalitat de l'Estat. Aquesta sensació que tothom ha sentit de cosa ja

repetida, d'una història ja contada, es correspon amb el fet que l'oligarquia continua mantenint el poder, el control dels instruments de domini de l'Estat.

2a. Així doncs, no és que la història es repeteixi; sinó que queda pendent la revolució denominada democràtico-burguesa. Amb unes altres paraules, a l'Estat espanyol, l'aristocràcia no ha estat substituïda per la classe burgesa moderna, com va passar a les nacions d'Europa. L'Estat manté una estructura d'Imperi; una estructura que nega, *realment*, de fet, els Drets de l'Home i els Drets dels Pobles, al mateix temps que fa grotesques declaracions de fervor democràtic. Que resti clar: no és possible reconvertir estructures socials arcaïques per mitjà de declaracions solemnes. L'aristocràcia no es pot reconvertir. Allò que s'ha de fer amb l'aristocràcia, amb l'oligarquia, és desposseir-la políticament dels seus privilegis, econòmics, socials i polítics.

3a. Posat que l'oligarquia és propietària dels mitjans de comunicació, a qualsevol moment, si li convé, pot desfermar una campanya de premsa. És plenament conscient del seu domini ideològic. Aquest domini li és qüestionat a Catalunya-Principat. I encara més a Euskadi. A la resta de l'Estat, únicament el Psoe ha presentat un fre seriós contra la campanya espanyolista. El PePe i n'Aznar, en canvi, fan palesa davant el món la seva ànima rematadament franquista i la seva connivència amb els Ansons, els Abecés i els seus amos.

4a. L'oligarquia mira d'ocultar la seva imatge real de classe social aristocràtica. I aconsegueix mostrar-se com una burgesia europea més, com a burgesia *espanyola*. Per suposat, això és una mostra de feblesa. És disfressar amb una roba que no és la pròpia. L'oligarquia se sent insegura. Veu que cada dia que passa el seu domini té més problemes, a dins i a fora de l'Imperi; sent que hi ha baules fràgils, que es trenquen o que són a punt de fer-ho.

5a. Si l'oligarquia ha decidit llançar una gran campanya ultra-nacionalista —veieu la portada de l'Abc amb la foto del rei amb uniforme militar, i amb el subtítol de "España, España"—, nosaltres, els de nació catalana, hem d'entendre que a l'oligarquia no li van bé les coses. Hem de saber que quan es veu en perill posa en marxa tota la seva gran maquinària de la propaganda. Ella, l'oligarquia, sap que les masses castellano-andaluses donen sempre una bona resposta a la seva orquestració ideològica.

6a. Cada vegada que el seu Imperi pateix una crisi, l'oligarquia treu les banderes al carrer. Però mai és la mateixa crisi, ni iguals les conseqüències que se'n deriven. La gran guerra patriòtica del 1898 contra els Estats Units va demostrar la incapacitat de l'oligarquia. Després de les catàstrofes, sempre segueix una etapa de "regeneració nacional", etapa on no es regenera res, sinó que és una continuació del sistema imperial. Al 1923, l'oligarquia era tan maldestra que ni tan sols era capaç de suportar les llibertats que es derivaven d'una limitada constitució i de la modesta autonomia que s'intentava bastir al Principat de Catalunya. Era el cop d'Estat del general Primo de Rivera. El moment més crític de l'oligarquia fou el derivat del fracàs del cop d'Estat del general Franco, fracàs que va comportar una guerra molt destructiva. L'Imperi fou al punt de l'esfondrament definitiu.

7a. Avui, al 1994, l'oligarquia es manté; l'Imperi s'aguanta. Però res és igual. És un procés de decadència de l'aristocràcia que s'ha allargat més del compte. Intentaré mostrar en un proper article de quina manera tots els fronts de lluita es giren en contra de l'oligarquia espanyola. Veurem com el seu poder és de cada vegada menor. I que Castella, per causa de l'opressió oligàrquica, es veu arrossegada cap a una desertització sense retorn.

Curs de Filosofia d'Alliberament

En Joan Quetgles i Veny

Curs de Filosofia d'Alliberament, 1994-95. *El camí de la Veritat*. Per a un nou tipus de praxi intel·lectual al si de la societat. Fugir de la via morta del saber oficial (el sistema d'un Saber Negatiu que ens imposa el Domini polític de l'Oligarquia hispànica). Previstes sis conferències que aniran seguides de propostes d'estudi.

Qüestió prèvia. El camí de la veritat no es fa per acumulació de sabers. N'hi ha que fan un gran estoc de coneixements que no tenen cap sentit humà, que no duen a enlloc, que són un *Saber inútil*. La nostra proposta s'ha d'entendre com una praxi intel·lectual a la recerca d'un alliberament. S'ha de denunciar la pràctica filosòfica negativa del Saber oficial escafonat, universitari, de mandarins, sotmès al Poder, que fa com una mena de representació-espectacle d'un *suposat saber* com si "la Filosofia" fos una ciència a la manera de la Geometria. El Saber oficial, declaradament positivista, s'esforça a mantenir la colossal estafa dels "experts" en *Filosofia*, escafonats, es clar. Una cosa és la Ciència, i una altra les propostes de les filosofies.

Primera Conferència. Les diverses funcions de les diverses filosofies. Ideologia i filosofia. Religió, Ciència i Filosofia. Les filosofies sempre són presents dins la societat. La imprescindibilitat de la filosofia: la filosofia essencialment ha de donar consistència intel·lectual a les ideologies i justificar, omplir de sentit, la praxi social i política. Resposta al J.F. Revel i a d'altres pseudo-escèptics en matèria de Filosofia.

Segona. Hem de veure de quina manera avança el nou pensament. Hem de constatar que no són els filòsofs ni els doctors en Filosofia, ni les Universitats, els que fan avançar el pensament. El camí cap a la primera Il·lustració. L'esperit de la Reforma. En Galilei i l'autonomia de la Ciència. La nova filosofia il·lustrada: en Locke i en Hume.

El primer gran alliberament. Trencament del despotisme de Roma. Derrota de l'Església Catòlica. La geografia de la llibertat. Les grans Revolucions: l'holandesa, l'anglesa, l'americana i la francesa. La victòria de la Il·lustració. El programa de la Il·lustració es fa universal.

El gran corrent que es manté ocult, o mascarar, o tergiversat. En Martí Luter. El calvinisme. L'esperit de Ginebra i de Zurich. La línia britànica i nord-americana. En Locke. La Declaració dels Drets de l'Home.

Tercera. El Neo-Positivisme esdevé la Filosofia dominant, i la que inspira tot el sistema d'ensenyament i d'investigació. Crítica a en Comte, a en Moore, a en Russell, a en Wittgenstein. De quina manera el positivisme va a remolc de la història i sembla eixorc. El Positivisme esdevé una filosofia conservadora.

Quarta. Les filosofies irracionalistes condueixen a una fi tràgica i anti-humana. Crítica al Vitalisme, al darwinisme social, als fonaments filosòfics del feixisme, del racisme, del nihilisme. Inconsistència del mètode fenomenològic. Crítica a en Nietzsche, a en Bergson, a en Sartre, a en Heidegger, a en Foucault.

Cinquena. Les vies mortes a la Filosofia d'en Hegel i d'en Marx. El post-hegelo-marxisme. Crítica a l'Escola de Frankfurt. Tornar a començar. Allò que resta d'en Hegel. Allò que resta d'en Marx.

Sisena. La situació d'estancament de l'Imperi espanyol determina l'esterilitat del pensament hispànic. Els Unamuno i els Ortega, ideòlegs de l'oligarquia. Les dificultats per desplegar un pensament català propi.

Els interessats en el curs podeu cridar al telèfon 26 50 05. Donau el nom i número de telèfon a l'atenció d'en Joan Quetgles.

EMPRESARIS!

Si us anunciau a L'ESTEL la vostra empresa guanyarà doblers!

Necessitam promotors i promotores de L'ESTEL als diferents pobles i ciutats de Mallorca i de la resta dels Països Catalans. Telefonau al 971 - 26 50 05

Parlem clar i llampant

Per Joan Antoni Estades de Montcaire i Bisbal

En el dia —i des del dia— de la nostra festa nacional

Enguany, els redactors de *L'ESTEL de Mallorca* ens reunirem amb el nostre benvolgut director, Mateu Joan i Florit, i el cap de redacció, Jaume Sastre i Font, per celebrar la festa nacional dels catalans, o sia la diada de l'Onze de Setembre. A Can Verdura Nou, tenint tots davant els nostres ulls la nostra gloriosa senyera férem un bon soparet de sopes i rostit de xot. A les postres, i abans de brindar amb cava, Climent Garau i Salvà ens recità una de les seves gloses més sentides. Després, aquest amic i servidor dels qui no s'empeguen d'esser mallorquins autèntics i de tenir per única llengua al català, s'aixecà del seu seient i digué als allà presents:

Amics i companys de *L'ESTEL de Mallorca*! Compatriotes catalans de les Illes!

Celebram, pocs mallorquins en l'actualitat, la diada nacional que un dia com avui —un 11 de setembre de l'any 1714— el nostre país, els nostres costums, la nostra gent eren humiliats i sotmesos per un veí estufat i prepotent. Això no ho hem d'oblidar mai. No ho podem oblidar de cap manera!

Mallorquins i mallorquines que m'escoltau: Visca la Terra! Visca el nostre poble i la nostra gent! Aquest és el nostre clam en una hora, com avui, de santa i històrica recordança.

L'any 1714 ja és molt lluny, però els enemics de la Pàtria nostra encara continuen agredint-la i molestant-la amb totes les seves mentides. Mallorquins i mallorquines no podem dormir. Desperts i dempeus! Tots units fem guerra sense treva a l'anticatalanisme i als seus acòlits: el gonellisme, el botiflerisme i el blaverisme. En peu de lluita, posem missions per un país nostre i sobirà!

Nou lletres té la meua vila

De nou lletres es compon el nom de la vila —altre temps llogaret d'una altra vila un poquet més grandeta— que, setmanes enrera, Mateu Joan, el meu director, visità i on, ja sabeu, li donaren memòries per a mi.

La primera lletra és la de la Fe i de la Força; la segona, la de l'Orgull i de l'Ordre; la tercera, la de la Reconstrucció i la del Renéixer; la quarta, la de la Noblesa i de la Neteja de cor; la cinquena, la de l'Amor i l'Ambició; la sisena, la de la Lleialtat i la Lluita; la setena simbolitza la Unitat i la Universalitat; la vuitena vol ésser la lletra del Temps i el Treball i la darrera lletra és la del Xiulo i la Xerrada. Ah, però com m'agradaria que, aquesta vila meua dels meus amors i dels meus pares, tingués totes i cada una d'aquestes devuit coses: Fe en la pàtria pròpia. Força per defensar-la. Orgull de tenir-la. Ordre per conservar-la. Reconstrucció per remuntar-la. Renaixement per renovar-la. Noblesa i Neteja de cor per purificar-la. Amor per sentir-la sempre i a tota hora. Ambició per fer-la anar cap endavant. Lleialtat per servir-la cada dia. Esperit de Lluita per combatre els seus enemics. Unitat i universalitat per agermanar tots els seus fills i filles qui ho volen ésser, sien de sang, de simple naixença o senzillament de residència. Temps per a embellir-la. Treball per donar pa que no ens manqui. Xiulo per mantenir-la, en tot moment, alerta i desperta. Xerrada o conversa que sien senyal de diàleg pacífic i d'il·lustració de la intel·ligència humana.

Quant al seu batle —que ho és del meu poble perquè així ho ha volgut, i ho vol, encara que a mi l'any 1989 (no 1986) no em volgués per Jutge de Pau—, sabreu que duu el nom del sant Patró de Catalunya, el patró dels cavallers i de la noblesa valenta. És fill, nét i renét de bona gent camperola. Els seus avantpassats, i ell mateix, sempre han seguit llaurant i conrant les oliveres, els garrovers, els tarongers i les llimoneres de la seva finca, del seu clotet ancestral. I pel que fa al rector de la meua església —aquella on batiaren mon pare i tots els Estades de Montcaire—, ell té per patró celestial el príncep de l'exèrcit celestial; l'arcàngel que a les ordres de Déu derrotà en Barrufet i l'envià cap a l'infern.

El tarot m'ho ha dit: el colonialisme de Madrid R.I.P.

Supòs que sabreu, perquè tot se sap (el que es fa i el que no es fa també se sap o s'imagina), que aquest articulista s'ha aficionat al tarot; fins i tot, males llengües de la premsa en foraster m'atribueixen clients i clientes. Jo us puc jurar i perjurar, per tots els déus i els esperits de la terra, que encara sóc verjo d'haver cobrat un cèntim ni sols "la voluntat"; així que, tampoc a vosaltres, estimats lectors, us cobraré res per explicar-vos una tirada que, l'altre dia, me sortí jugant a fer preguntes concretes.

La primera carta fou la del consultant, que és la numero u, o sia la del mallorquí, del català que pregunta. La segona, que a la dreta l'acompanyava, era la de la mort, el número tretze, senyal de final de situació i de canvi que ho diu molt clar: Madrid R.I.P., el teu centralisme i el teu colonialisme estan a les darreres. Després hi havia la carta dels dos camins, de les dues rutes, que ens diuen que podem escollir entre ésser ciutadans i ciutadanes d'una pàtria nostra o esclaus d'un amo extern; la carta de la justícia i la de l'astre explicaven clarament que podíem tenir confiança en l'hora, que s'apropa, de la proclamació de la nostra sobirania nacional. Com que totes aquestes cartes es trobaven a l'indret, us puc assegurar que no cal que us preocupeu. Ja està fet de Madrid i de la seva supèrbia. Ben aviat el nostre poble, el poble dels qui parlem català, ens deslliurarem del seu funest imperialisme colonialista.

Cinquanta anys després, aleshores era un nin petit, però encara ho record com si fos ara

L'any 1944 habitava, com sabeu, a Reims, una ciutat del nord-est de l'Estat francès, terra de Xampanya, regió d'un vi escumós que és conegut arreu del món. Mon pare i ma mare hi tenien un botiga oberta a tothom, fossin blancs o vermells, francesos o alemanys. S'hi instal·laren després de casar-se, ací a Mallorca, l'any 1935, per vendre fruites i llegums, no per ficar-se en els problemes d'un país que endemés de no ésser el seu els permetia poder guanyar-se el pa de cada dia.

El 30 d'agost d'aquell any arribaren els americans. Dies i nits abans, els alemanys anaven retirant-se amb tot l'armament i carros de combat. El nostre carrer —ruta obligada en aquell temps, que venia de

París i es dirigia a Estrasburg— sentí tot el trepig d'aquella retirada de l'enemic dels francesos que marxava amb ordre i disciplina, però, també, disposat a fer-ho tot foc i sang. Tothom tenia les finestres i les persianes tancades. Havia corregut la veu que a la menor provocació d'un franc-tireur els "boches" tenien ordre de fer saltar cases i edificis. Aquell "pum-pum" que no s'aturava mai, aquelles metralladores i canons que apuntaven contínuament la vostra casa, sols pot comparar-se amb el rellotge de l'infern. Sempre! Sempre! Era infernal.

A les set de la matinada comparegué el primer soldat americà. S'obriren les persianes i a tots els balcons i les finestres, la bandera tricolor francesa onejà, i homes, dones, vells i joves cantaren allò de:

*"Allons enfants de la Patrie
le jour de gloire est arrivé
Contre nous, de la tyrannie
l'étendard sanglant est levé."*

El dia de l'alliberament del jou alemany, que era el jou de l'estranger, del foraster i, per afegitó, del fatxa, fou un dia de joia per a tots els habitants de Reims. Mon pare i ma mare, que podien menjar i beure gràcies a aquells *remois* i *remoises*, clients francesos seus, també volgueren participar de la bauxa. Cert, i no se n'amagaven, simpatitzaven amb el mariscal Pétain, l'heroi de la batalla de Verdun el 1916, que era el cap de l'Estat de Vichy. Tenien el seu retrat damunt el taulell del magatzem i aquell dia, per seny i prudència, el retiraren de la vista del públic si bé —encara que no tinguessin res en contra seva— es negaren a posar-hi al seu lloc el retrat del general De Gaulle, aquell que havia dit quatre anys abans: "Francesos, hem perdut una batalla però no pas la guerra". Ells no mudaven d'idees com mudaven de camisa. Per a ells, el mariscal Pétain, amb l'armistici del 22 de juny de 1940, havia salvat la França d'un mal pitjor. Tot i amb això, com tothom, beguérem xampanya i brindàrem amb els soldats americans que arribaven. Jo mateix, a un d'aquests soldats li vaig entregar una botella de "Pomery" que ma mare m'havia posat en les meves manetes per entregar-li.

Doncs, record molt bé aquell dia el nostre veïnà de corral que tenia una merceria. Un senyor alt i prim que portava ulleres, enfilat damunt un tanc americà, exhibint una metrallera i amb aires de dir: "Sóc ací, que no me veis; sóc *"monsieur Dolla"* i "he fet la resistència contra els boches". Als meus pares, aquella fanfarronada els feu somriure, perquè els grans i heroics actes de resistència patriòtica de *"monsieur Dolla"*, en realitat havien consistit a pegar (i ben amagadet perquè la Gestapo o la Milice no el descobriessin) tres o quatre trets d'escopeta en el corral que compartíem tots els estadants del número 32 de la *rue de Cérés*, veïns de la Cambra de Comerç on aleshores tenia la seu la III Divisió de l'exèrcit alemany de l'Aire.

També record quan, retornant amb ma mare de la catedral on havíem anat per donar gràcies a Déu i assistit al cant del "Magnificat" que havia oficiat l'arquebisbe *monseigneur Marmottin* o un dels seus canonges vicaris generals, ella i jo —en braços d'ella— caiguérem a pocs metres d'arribar a ca nostra. El sobrevol d'una avioneta alemanya i l'ordre de "Garez vous!" ("Cobriu-vos!") d'un policia local de la circulació ens havia espantat. Aquella caiguda, particularment, me fou funesta. La meua por i els meus temors, vertigens i inseguretats davant persones i coses daten d'aquell moment. Sí, era el dimecres 30 d'agost de 1944 —dia de l'alliberament de la *Ville de Reims*—, prop de dos quarts del migdia.

L'ESTEL
de Mallorca
El diari dels mallorquins

Des de la Vall de Sóllers

Senyor director:

El passat dia 15 de setembre aparegué el diari que vós dirigiu una *enquesta* realitzada a Sóller sobre els partits polítics i el seu comportament, més concretament sobre el PP i el PSOE.

No record el nom de la persona que entrà al meu negoci, si record que era un home amb barba i duia penjada una senalla, per tant, i en to carinyós, li diré l'home de la barba i la senalla.

El fet de voler fer una enquesta sobre el comportament dels partits polítics em sembla molt encertat, ja que així dona oportunitat d'expressar el sentir del poble envers els seus partits polítics; ara bé, crec que aquesta no és la forma més encertada de fer l'enquesta, ja que, si quan entra l'home de la barba t'envesteix amb les preguntes tan fetes perquè la resposta sia "Sí" o "No", no és estrany que fins i tot els votants del PP i del PSOE estiguin d'acord amb la resposta que l'home de la barba vol rebre.

Amb la meua exposició no vull fer l'anguila i deixar dubtes sobre la meua resposta ja que és ben cert que tenc preferència pels partits exclusius del nostre país (no vull dir nacionalistes perquè els altres també ho són, són nacionalistes espanyols i aquest nacionalisme és més acèrrim que el nostre). Crec que aquests partits se mereixen un vot de càstig, però no s'ha de plantejar una enquesta amb un sentiment tan visceral contra aquests partits (cosa que es veu després d'analitzada l'enquesta i els seus resultats) perquè d'aquesta manera no s'arriba enlloc, tot i que seria bo que aprenguessin la lliçó i posassin remei al fet que l'enquesta vol denunciar, com és el dels mitjans de comunicació, sigui premsa, ràdio, TV, ja que és ben cert que la nostra llengua hi és totalment marginada així com en altres camps que deixarem ara de banda.

També tenc la impressió que l'home de la senalla pretenia vendre molts de diaris a preu de patató, i crec que això no és bó per a la tasca de tot un col·lectiu que forma la premsa forana.

Senyor de la barba i la senalla, una altra vegada procuri fer les coses amb més serietat ja que també vos heu permès posar en boca d'altres respostes que vós esperàveu i que no rebéreu.

Per tant, repetesc, si feis una enquesta d'aquest tipus i sobretot a la nostra vall, feis-la amb més seriositat i més rigor, perquè els ciutadans de la nostra vall no estam acostumats a aquest tipus d'actuació, tenim un altre *savoir faire*. Ben cordialment, **Guillem Bernat i Ferrer**.

Carta oberta a Miquel Segura

Jo no me'n puc avenir, Miquelet! Estic astorat en veure que ja no escrius, ni piules ni dius res de res amb aquest rebombori del teu *companyero* Francesc Berga en l'assumpte de Brokerval. Eres tan bo per exaltar-lo i ara no ho ets per criticar-lo? Serà que has perdut es remuc? Serà que les cordes de la teva guitarra-gargamella vibren poc? O tal vegada pugui ésser que has quedat mut? Ai Déu meu!, quina contradicció el que tu escrivies amb la trista realitat! Emperò com que et subvencionava, a través de la CAP, la teva "revisteta", et feia servir de "xotet de cordeta".

Tu que eres tan bo per insultar-me quan jo criticava el mal funcionament de la CAP, ara no ets capaç de criticar-los? Respecte als crítics de la Cooperativa, deies que tot anava bé, i que sols eren ganas de desprestigiar els dirigents; ara, en vista del que ha passat, no tens ganas de posar-los damunt un pedestal?

De res n'estic més content que de tot el que jo ja llavors escrivia, i ho vull dir en veu forta, clara i alta, que el temps ha fet sa llei, m'ha donat sa raó. A més d'esser poeta, he demostrat ésser profeta.

Vaja, vaja *Miquelito*, fa temps que veia, i ara veig més que mai, la teva lleugeresa; has mostrat mil vegades el llautó!

Una besada amb pessics i una abraçada pes coll d'en **Guillem Crespi Pons**.

Cartes dels lectors Palmanyola, també amb la llengua

Al senyor Carles Guardiola, batle pedani de Palmanyola:

La Plataforma "Joves per la Llengua" s'ha constituït des de fa mesos amb la finalitat d'impulsar la normalització lingüística a Mallorca, alhora que volem sensibilitzar tots els mallorquins i mallorquines de la importància de l'ús de la nostra llengua en tots els àmbits. Essent les administracions públiques les màximes responsables en el compliment de la Llei de Normalització Lingüística, aprovada per unanimitat per les forces polítiques del Parlament de les illes Balear, la Plataforma "Joves per la Llengua" dona especial importància a l'acció de les entitats locals.

És per això, que ens ha sorprès que el canvi de plaques dels noms dels carrers de Palmanyola no hagi anat acompanyat de la seva traducció a la llengua de Mallorca, incomplint així l'article 15 de la Llei de Normalització Lingüística que estipula que tots els rètols de les administracions públiques de les illes Balears han d'estar en la llengua pròpia de la nostra comunitat, és a dir, el català.

Per aquest motiu, "Joves de Mallorca per la Llengua" fa una protesta formal i demana el compliment de la legalitat de l'esmentat article, posant els noms dels carrers en la nostra llengua.

Confiam que es prendran les mesures oportunes per solucionar el problema en un breu termini. Per la nostra part, estam a la seva disposició per a qualsevol cosa que estigui en la nostra mà de fer. **Macià Calafat i Bartomeu Bestard**

Pinzellada de tradició

En Vicenç de son Rapinya

Un any més com és costum han entrat a dins Ciutat de forma cerimoniosa i a l'ample *habillats*.

És gent de la Part Forana, que entre música i balls, honoren a la Beata Sor Catarina Thomàs.

Mentre les bandes de música l'instrumental van sonant, als acords d'aquella estrofa, que ha esdevingut popular.

Sor Tomasseta, on sou?; ja vos podeu amagar, perquè el dimoni vos cerca, dins un pou os vol tirar.

L'AAVV del Camp Rodó i els Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació

Fa uns mesos, l'Associació de Veïnats del Camp Rodó presentà al Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació —que s'està muntant amb les aportacions del Consell Insular de Mallorca i d'un grapat d'ajuntaments mallorquins— un petit projecte d'ajuda humanitària a una escola situada en una de les barriades perifèriques de la ciutat de Lima (Perú).

Des de les pàgines de *L'ESTEL de Mallorca*, volem agrair públicament les actuacions d'aquestes entitats locals mallorquines que, d'una manera desinteressada, estan contribuint molt positivament a fer que Mallorca esdevingui una illa cada cop més solidària amb els països del Sud.

Al mateix temps també volem fer una crida a la resta d'ajuntaments i entitats públiques locals que encara ara no hi han participat, perquè s'ho pensin una mica més seriosament i prenguin la decisió de sumar-se a la llista dels qui destinen una part dels pressuposts públics a projectes d'ajuda solidària en altres indrets del món. Entitats ciutadanes com la nostra, i moltíssimes d'altres també, comptam amb un bon caramull de projectes d'ajuda que no podran realitzar-se per manca de recursos econòmics disponibles.

L'Associació de Veïnats del Camp Rodó vol agrair, des de les planes de *L'ESTEL de Mallorca* que vós dirigiu, l'atenció que ens ha dispensat el president del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació, Sr. Bartomeu Obrador, qui avui mateix [30-09-94] ens ha lliurat l'import de 420 mil pessetes —la primera meitat de la quantitat sol·licitada—, perquè les pugem remetre als responsables del projecte que s'està duent a terme en una de les barriades perifèriques de la ciutat de Lima.

Amb aquesta entrega, ens comprometem a destinar la dita quantitat a aquest projecte esmentat, a fer-nos responsables del seguiment i control de l'execució, a informar sobre el desenvolupament i a lliurar fotografies i tota la documentació que sigui precisa per fer conèixer a la gent de Mallorca com s'està duent a terme aquest projecte i de quina manera redunda en profit dels beneficiaris directes, veïnades i veïnats del districte Nuevo Chorrillos de la ciutat de Lima. **Cecili Buele i Ramis, president de l'AA.VV. Camp Rodó**

Divuitena carta personal

El mon Canviat

És curiós, molt curiós sentir les opinions dels directors dels periòdics dels Països Catalans per *Catalunya Ràdio*.

Jo us acús que, si ací hi ha assassins, criminals, *fillsdeputa*, malparits i tot el que es pugui dir, sou precisament vosaltres, traïdors, després de tants d'anys de la mort de l'únic culpable que deïeu. I resulta que després de tants i tants d'anys, encara ens esteu abocant milers i milers de paraules en *castellà*. Si cada paraula és una galleda, ja em direu si no dec estar fins els collons de rebre'n; que jo, que no soc un bé (ell si que en podria aguantar moltes més), estic fins el límit, torn a repetir, estic fins a la mateixa coroneta de saber-me *esclau* amb la vostra. És clar que podreu replicar que n'hi ha milers i milers disfressats de catalans (fins i tot de disfressats de separatistes) que fan el mateix.

Jo, per dir la veritat, (com la diuen els xiquets i els bojos), mereixeria anar a la presó, però, *què hòsties mereixes tu?!*

Digueu, digueu, digueu. Doncs... també sé què diràs, què cada pela que entra a la teva butxaca és la veritat a adorar i punt.

Llegesc a *esnevia Evangelica*: nosaltres, com diu el poeta, romandrem sempre fidels al servei d'aquest poble. **Josep Casalta i Casesnoves**

Llucmajorers que fan retxa

Climent Garau i Salvà

La ciutat de Llucmajor, ha estada hospitalària. La bona gent l'ha pujada a un molt alt escaló. Ne faré definició, des personal que tengué, ses empreses que mogué, amb la seva direcció.

Dins el ram de construcció mestre Mut senyalaré, també en Toni Ferrer dins feina de picador. També faig reflexió en els germans Picolins, uns edificis molt fins, pujaren a LLucmajor.

A dins l'edificació, es PREFAMA va llançat, a molts pobles ha exposat, la seva producció. No podem descuidar-ho Ha emprat sa *maestria*, per això la seva mida ha emprat molt treballador.

A dins el ram dels fusters, els Germans Moger hi ha, molts de personal posà per la feina feina fer. Seixanta obrers se té Tots ells prou remunerats, no tenen cap mal de cap, se'n duen molts de doblers.

De gran historiador Llucmajor ne pot comptar, té el senyor Obrador, que mai res descuidarà, tot lo antic desxifrarà amb lo seu gran repertori, ell és una formosa glòria que és ben digne d'alabar.

La empresa Femenies, és la mes gran de Mallorca, bravejar-la no importa, per tot se té exclusives. Magatzems de grosses mides, al polígon industrial, Llucmajor i s'Arenal, don Gori pren bé ses mides.

En Pere Sastre també donà impuls a Llucmajor, un cometa volador, idea amb això tengué. Del món va esser es primer que de sa terra s'alçà, però ajuda no trobà aquest tan savi enginyer.

Don Toni Roca va esser, un home molt instruït, de veres molt desxondit, *empleant* la bona fe. Ell se va entretenir, a dins l'ordre del progrés, en tot posava interès, una revista va obrir.

Un negoci va establir, a dins sa mateixa plaça, mil nou-cents tretze el muntava fou el primer en partir. Sempre el públic va servir amb tota honestetat, un tracte molt educat, això de ell se pot dir.

Ne disfruta Llucmajor, de poder-se entretenir, lo que ha pogut succeir se veu per televisió. Això és un gran factor, de lo nostre servir-nos, això és un fet molt *hermós*, és molt digne d'aplaudir.

Lo que és més interessant, és que això molt poc mos costa. En Ramon, filla i dona, donen a tot resultat, si ho tenguessin preparat amb emissora potent, de Mallorca, tota gent veurien el resultat.

Dins l'ordre de molturar, i comprador de garrova, en Joan Martí se troba de tot i molt sol girar, hi podeu anar a cercar tot producte de sa terra, ho és una grossa guerra, femada, ametles i gra.

De famosos fabricants de sabates se pot dir, amb can Claret vull partir, fa feina de tots *tamanys*. També can Ferrà trobam, que tot era *virgueria*, a can Reus se distingia, per fer sa feina elegant.

Can Caldés, fàbrica va esser de molta anomenada, molta de gent col·locada, allà feina va fer-ne. Can Pola va lluir-se, per sa grossa quantitat, molt personal empleat, fent feina de bon de ver.

Dins l'ordre de dissenyar, tenim lo millor del món. El fill i pare Ramon, concursos varen guanyar. Els seus models exposà, a dins Londres i París, varen tenir compromís de lo molt que agradà.

El Semar vull senyalar una fàbrica d'embotits, els seus mèrits ja s'han vists de la direcció que hi ha. Bona sobressada fa, pernils que són fabulosos, els treballadors gelosos, perquè molt solen guanyar.

LLucmajor està servit de molt hàbil trinxeter, de Sineu ell mos vengué, amb un molt ferm esperit. És home de gran sentit aquest menestral Ordines, per tallar fa eines fines, de qualitat i profit.

Sa pintura l'aixecà, un tal Mateu Taverner, a darrera ell vengué, un tal Joan Calafat. També molt s'ha destacat, dins s'ofici en Pep Manresa, na Noguera fa bellesa, obres de gran qualitat.

Va exposar els seus decrets, també dins lo social, un orador genial fou en Montserrat Parets. Resplendien ses parets de tant que lo aplaudien, bons camins se obririen, defensant ell tots els drets.

Don Sebastià Cardell, n'és home molt il·lustrat, en sebres ben preparat, com la flor del vell ramell. Podeu confiar en ell fa favors amb gran passió, a tothom dona lliçó, té molt clar el seu cervell.

El poble llucmajorer a fer feina se posà, se va voler alliberar del grilló que l'estrengué. I clots se va posar a fer amb tota sa energia, tot el terme ompliria d'ametler i garrover.

Més tard sa guerra vengué, tot va quedar oblidat, es camp està abandonat, perquè no treu cap dobler. A continuació diré, una cançó que faria, quan jo m'hi passejaria contemplant lo ametler.

A on és el resplendor, Llucmajor, que temps tengueres?, d'ametlers i de figueres amb vinya per tot redó? Se veu sa desolació des modo que ha arribat, el molt arbre ha acabat en es foc, dins es fogó.

Festa Major

En Vicenç de son Rapinya

Arreu de tot Catalunya a Barcelona van baixar, de castellers els millors que al Principat hi ha.

A la plaça de Sant Jaume castells hi van aixecar tot honorant la Mercè Patrona de la Ciutat.

D'entre totes les presents sense ànim de menysprear, la dels Minyons de Terrassa per esforç i bona traça fou la que més destacà.

Quatre barres sobre el pit damunt camisa lil·làcia, envoltada a la cinta, llueixen negra faixa, dels pantalons al calçat tota blancor impoluta.

Quina emoció m'envaï!, quan el repic del tamborí vaig veure els castells bastir quina joia quin desig observar com a la fi d'entre tots els més petits al so de la dolça gralla l'anxeneta arriba al cim.

Sou de casa ambaixadors arreu del món passejau, les quatre barres de sang estampades dins camp d'or.

Com quatre són les paraules que mai deveu d'oblidar, de tot casteller: senyera, unió, equilibri, seny i força.

Cati Aguiló tornarà a exposar a la fira de Lluçmajor

Cati Aguiló, ferriolera de residència i "llucmajorera d'arrel" com ella mateixa ha dit, està casada amb el regidor de Relacions Ciutadanes de l'Ajuntament de Palma, Gaspar Oliver. De petita se sentí interessada per la pintura i guarda molts bons records de la infància passada a Lluçmajor.

Fa anys que no falta a la cita de la Fira del seu poble natal exposant les seves obres pictòriques. Fa dos anys, en canvi, que no exposa a Palma, concretament l'any passat no ho pogué fer a causa d'un embaràs: un nin que actualment té sis mesos i és el segon infant de la família. Ha treballat sobretot els bodegons i també ha fet retrats de personatges polítics com el president de la CAIB, Gabriel Canyelles, el president del CIM, Joan Verger, i el batle de Palma, Joan Fageda.

A la Fira de Lluçmajor, les seves obres tenen un acceptació creixent. I enguany na Cati aporta ala Fira llucmajorera unes 30 obres a l'oli: bodegons, paisatges i retrats. Fins i tot hi exposa la darrera obra, feta expressament per exposar a la Fira, que el 16 de setembre fou regalada a l'Associació contra el càncer de s'Arenal, a través de la seva presidenta Cati Mesures. Precisament aquesta obra fou subhastada per a la dita finalitat a Aqua City.

L'exposició de Cati Aguiló a la Fira de Lluçmajor s'ha inaugurat el dissabte dia 15 d'octubre a les 18 hores, al local del carrer Bisbe Taxaquet, 73, i estarà oberta també el diumenge dia 16, dia de la Fira, i el dilluns dia 17.

El millor estímulo per a un artista és que hi hagi molta gent que s'interessi per visitar la seva obra. Na Cati Aguiló, per tant, aprofita aquestes pàgines per convidar-vos a tots a visitar les seves obres..

L'ESTEL Tel. de Mallorca 26 50 05
L'ORGULL I LA CONFIANÇA D'ESSER MALORQUINS

SERVICIO OFICIAL

OPEL

SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 - LAS CADENAS
07600 EL ARENAL - PALMA (BALEARES)

Tel. 26 81 11
Fax 74 32 77

Carretera Militar, 185 Ses Cadenes
07600 S'ARENAL DE MALLORCA

L'estratègia de l'aranya

El passat dia 24 d'agost la Generalitat valenciana, a través del seu Diari Oficial, feia efectiva l'homologació dels títols i certificats de coneixement de la llengua amb els del Principat i les Balears. Si no fos pels atacs viscerals que ha suscitat aquesta notícia en importants sectors de la dreita valenciana (?), la disposició no fóra més que una qüestió de reciprocitat elemental i òbvia, absolutament normal, esperada pels professionals de l'ensenyament de la llengua i pels sindicats d'ensenyants. Però heus ací que aquesta decisió suposa un pas força important per a la defensa de la unitat de la llengua catalana. Suposa posar de manifest una realitat lingüística ben fonamentada en el temps i científicament inqüestionable. I és aquí on, invariablement, entren en funció els sectors més obscurantistes i intolerants, emmarcats en certs grups polítics Unió Valenciana, PP— i en alguns mitjans de comunicació —Las Provincias—, car precisament és en el camp de la llengua i de la cultura dels valencians on la irracionalitat d'aquests elements perturbadors actua de manera sistemàtica i amb mentalitat destructiva. Qualsevol manipulació, desfiguració i falsejament de la història i de la filologia els va bé per bastir una ideologia i una política decididament i marcadament espanyolista, caracteritzada per un anticatalanisme ultramundà i ridícul. L'objectiu és el de sempre: desbaratar i anul·lar tots els esforços normalitzadors de la llengua, la cultura i la nació catalanes.

Cal veure, però, que el discurs de PP i Unió Valenciana —i abans el de l'antiga UCD— s'enfoca sobretot en funció de la recerca del filó electoral, per tal de trencar l'hegemonia del PSOE. Aquest filó el varen trobar tot acusant l'esquerra valenciana de catalanista i venuda a Catalunya. És així com s'inventaren la gran fal·làcia de valencianisme versus catalanisme. Tanmateix hem d'observar un fet inqüestionable —comú a d'altres nacions que pateixen ocupacions i agressions dels falcons imperials—, i és que la reacció anticatalanista valenciana no és més que un mecanisme de defensa davant el sentiment real de deserció de la pròpia llengua i cultura per part de la població.

N'hi hagué prou que durant la transició democràtica la majoria de partits polítics iniciassin una mena d'estètica nacionalista filo-catalana —això sí, sense continguts— perquè aquest sector de la societat valenciana —ja castellanitzat— reaccionàs per tal de no quedar fora de joc. Aquesta reacció primària i inconscient d'autodefensa fou ràpidament manipulada pels partits espanyols o de filiació pro-espanyola, i dirigida vers una bel·ligerància irracional contra el fet català i el catalanisme polític. És per tot això que cal engegar una gran tasca pedagògica i, amb molta i bona voluntat, facilitar la tornada a la llengua i la cultura catalanes d'aquesta població. Les forces reaccionàries antivalencianes i anticatalanes perdrien així la major part de llur electorat i, per tant, llur raó d'esser. **Andreu Salom i Mir**

Xenofòbia cultural?

Del grup de balls mallorquins de Son Ferriol ens envien una carta i un parell de gloses defensant-se de l'atac d'un tal Pere Soler, ballador com ells. El passat dia 17 de juliol, a damunt el cadafal de Pòrtol, el grup de Son Ferriol va cantar una cançó que no va agradar a aquest senyor; una cançó, diu l'article d'en Pere Soler, que fa reivindicacions racials. Així comencen les gloses i la prosa que ens envien de Sa Revetla de Son Ferriol:

Senyor Mateu Joan Florit:

Una carta ens ha escrit
un grup quasi foraster,
signava un tal Soler
que és el millor canyisser
que una mare ha parit.

El que m'han demanat un caramull de veïns és
que publiquem la lletra de la nostra cançó,

Concert per a quatre guitarrons

Lo sen Tòfol i es meu conco
no parlen mai en castellà
perquè és llengua forastera
i ens podem contaminar.
Recordes que temps enrera
ens volien humiliar?
Perquè no érem prou cultes
no parlàvem en cristià.
Per encalçar na Tonina
es vespre dins es favar
de ben poc mos serviria,
Tòfol, un altre parlar.
Si baratam d'idioma
es parell no mos creurà,
conco, paraules estranyes
ses mules no entendran.
Orgull de poble ells senten
parlen com els seus avantpassats,
per moltes fites històriques,
tenen sa raó dins ses mans.
Agraït al sen i mon conco,
aquesta cançó puc cantar,
No en llengua forastera,
no tampoc en castellà.

A causa de les crítiques a què es veu sotmesa *Sa Revetla* per part d'un grup mallorquí (això és un dir), referent a aquesta cançó que acabau de llegir, voldria deixar ben clar que nosaltres feim unes lletres actuals i que en cap moment volem causar greuge a cap tipus de gent i molt manco a la gent de parla castellana. La lletra sortí així d'espontània com en altre temps sortí *En Pep Gonella i Rascaiu*

Desitjant que en el futur es recordi la nostra música i el nostre folclore, que al llarg del anys va tenir continuïtat, i rebutjant que els nostres folcloristes només ens parlin dels segles devuit i denou, aconsellant de vestir-nos, en cas de Mostra, amb els vestits de tals segles.

Per acabar, vull remarcar que dins aquest "Grup Censura", no hi veim ningú qualificat per dir si la cançó és bona o dolenta, si s'ha de cantar o no, com tampoc córrer darrera nosaltres per dir que la cançó és dolenta i que fa oi o picor, (això, picor és allò que vos fa). A la vostra carta, deis que tiram en terra allò que hem aconseguit en molts d'anys. A vosaltres vos costarà un grup de tafarretes i una tuna de clavellets morats. Teniu molta de feina dins el vostre redol, ja que fa un parell d'anys podíeu fer qualche ballada dins el vostre barri i ara ja no vos hi volen. De manera que, abans de corregir allò que fan els altres, apreneu a fer i així no tendreu temps de xafardejar. Si Hitler fos viu i comandàs no enviaria les SS a aturar-nos, vos enviaria a vosaltres. **Es Canari Ros**

COLORINS

MODA
INFANTIL

C/. D'es Vall, 107

66 27 26

LLUCMAJOR - MALLORCA

BAR-CAFETERIA
Club Nàutic Portitxol
 Cada vespre, carn i peix al caliu.
 Passeig Barcelo i Mir, 2
 Tlf 273868. Portitxol

Viajes
Xaloki, s.a.
 G. A. T. 687
EURODISNEY
 De l'11 al 13 de novembre
 Al·lots 33.000 ptes.
 Adults 42.000 ptes.

I ara també al **SUPERMERCAT PROHENS** de dilluns a divendres de les 15'30 a les 17'30 hores
Tel. 12 01 64. LLUCMAJOR
 C/ Maria Antònia Salvà, 38
 Tel. 26 74 50 • Fax 26 90 00
 S'ARENAL

Restaurant **Ca's Carbone** Dimarts tancat
 Ctra. Manacor, Km. 28 - Tel. 64 65 04 - 07230 Montuiri

RESTAURANT
SES COVES DE GENOVA
 BACALLÀ AMB SANFAINA - MONGETES AMB BOTIFARRA - VADELLA AMB BOLETS I ALTRES DELÍCIES DE LA CUINA GIRONINA.
 APARCAMENT PRIVAT DILLUNS TANCAT
 C/. Barranc, 45 Tlf. 40 23 87 GENOVA

RESTAURANT **S'HOSTALOT**
 Menú dies feiners 650 ptes. Cuina mallorquina.
 Porcella rostida. Escaldums. Carn torrada.
 Camí Vell de Sineu, km, 5. Tlf.: 42 87 12.
 S'Hostalot

 Restaurant **SOLEY**
 Menús de qualitat, des de 700 a 10.000 ptes.
 C/. Gran i General Consell, 8 (davant el Club Nàutic)
 Tlf. 26 70 25. S'Arenal de Mallorca

Restaurant
Binicomprat
 Banquets de negocis, noces i comunions.
 Carretera de Manacor, km 21'70. Tlf 12 54 11

BAR CENTRAL
 Menjars, tapes variades entrepans
 Son especialistes en paelles
 Menú del dia a 600 ptes.
 C/. Cardenal Rossell, 80
 Tl.: 26 10 39
 Coll d'en Rabassa

BAR - RESTAURANTE

LA BANDEJA
 Pollastre a l'ast, frit mallorquí, albergínies farcides, llengua amb tàpares... Menú a 700 ptes.
 C/. Terral, 40.
 Tlf. 26 87 84. S'Arenal de Mallorca.

RESTAURANTE
Ca Torre de S'Algo
 ARRÒS BRUT • PORCELLA TORRADA • ESCALDUMS
 CARXOFA FARCIDA DE BACALLÀ • ALBERGÍNIES FARCIDES
 PISCINA - DIMARTS TANCAT
 Amistat, 23 - Tlf. 52 63 00 - Sant Joan

CHINA RESTAURANT ORIENTAL
 C/. Joaquín Verdaguier, 12
 Arenal - Tel. 26 67 21
 Palma de Mallorca
 ESPAÑA

 Restaurant **Mesón Ca na Lina**
 CUINA MALLORQUINA E INTERNACIONAL
 C/. Amilcar, 14 - Telf: 49 27 64
 S'ARENAL DE MALLORCA

Cuina casolana
 Especialitat amb xot i porcella rostida
 Aparcament propi
 Parc infantil
 Obert cada dia
TROPICAL BAR RESTAURANTE

 Avda. Carles V - Tel.: 66 11 17 - Llucmajor

NO BAIXI A PALMA

RETOLACIÓ I DISSENY PER ORDINADOR
 DEL CARTELL MES SENCILL AL RÈTOL LLUMINÓS MES COMPLEXE
 ... y a preus de s'Arenal
 C/. TRASIMÈ, 58 - S'ARENAL
 ☎ 74 32 62

MUSIC BAR LITA

 Cada vespre des de les 21'00 fins a les 5'00 hores
 Música en viu i Xou de Flamenc, ball tot el vespre, karaoke internacional
 Carrer Virgili, 2. Can Pastilla de Mallorca

LLET I SUC PALMACREM
 Llet del dia, llet pasteuritzada, llet amb cacau, suc de taronja.
 Preu per preu, comprau productes mallorquins.
 Demanau-los a la vostra botiga o supermercat habitual.
 Hort de Can Sastre.
 Tlfs. 26 38 14 - 49 11 51. Fax 491801

PETITS ANUNCIS

Aquests anuncis poden ser remesos a la nostra redacció, Camí Pedreres 132. Tel. 265005 i a totes les agències de Publicitat. Cada paraula, 20 pessetes.

BORSA INMOBILIARIA

PARTICULAR ven àtic al carrer General Riera. Una habitació doble, menjador, bany, entrada ampla, cuina fusta del nord, terrassa convertible en saló, gas ciutat, porta blindada, terrassa. 5.000.000 ptes. Tlf. 639262.

Venc solar a la urbanització sa Torre. Situat quasi a primera línia, vista a la mar, 1.292 m². Preu interessant. Tel. 42 89 46

VENC pis 2 dormitoris, devora el club nàutic de s'Arenal, lluminós, en perfecte estat, particular. 6.500.000 ptes. negociables. Telefonau de 17 a 20 hores al 77 15 16. Demanau per na Francisca. Lloc d'aparcament devora l'ambulatori de S'Arenal. Tel. 469610.

S'Arenal, particular venc pis; 2 dormitoris, prop del Club Nàutic, en perfecte estat i molt lluminós. Vingui a visitar-lo i es convencerà. Preu 7.500.000 ptes. Tel. 264259.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Es traspasa la Gelateria-Cafè Tony, al carrer de sant Cristòfol de s'Arenal. Lloguer 53.000 ptes. Tel. 265014.

Llogaria apartament o xalet, temporada d'estiu, vora la mar. Zona tranquil·la entre Cala Santanyi i Cala Llombards. Bon preu. Tel. 653362. Migdies o vespres.

Traspàs hamburgueseria a Cala Bonà en ple funcionament. Un milió i mig de pessetes, lloguer trenta-cinc mil. Tel. 798118-792791.

TEIXITS i CONFECCIONS

Sbert, c. b.

C/. Constitució, 2
Tel. 660272LLUCMAJOR
(Mallorca)

S'Arenal; lloguer pis de 2 dormitoris, sala-menjador, cuina amb electrodomèstics, 1 bany, terrassa, 43.000 ptes comunitat inclosa. Mir 26 33 96 (1860).

Sant Joan, es ven casa en perfecte estat de conservació; 4 habitacions, cuina, bany, sala-menjador, sala, corral amb cisterna. Tel. 29 60 95 i 56 00 24. Joan-Lluís Gayà.

Habitatge rústic, dos dormitoris i piscina devora les Meravelles de s'Arenal, lloguer per 25.000 ptes. Tel. 714491.

Venc sobreàtic al carrer Joan Muntaner Bujosa, 45-6, a la zona de la Policlínica. Dues terrasses, estudi i garatge, bona situació. El pots veure de dilluns a divendres de 4 a 7. Deman vuit milions i mig de pessetes.

Venc solar de 505 m² a Bellavista de ses Cadenes. Sr. Castellano. Tel 26 12 55.

CALA GAMBA, planta baixa, 3 dormitoris, sala amb xemeneia, 2 banys. 16.800.000. Api Pascual. Tel. 45 85 11.

Es lloga el restaurant Can Bono, de Felanitx. Tel. 580588.

S'ARENAL, venc pis, 3 habitacions, bany, cuina, dues terrasses... A la zona de la plaça de les verdures. Tel. 263674.

Bonic terreny a Llucmajor (Camí d'Alicanti). Cantó 11 m. caseta dos compartiments, a reformar. Pou, possibilitat, llum i telèfon. Tel. 450994. Preu a convenir.

S'ARENAL, àtic 4t pis, 2a línia, 2 dormitoris, bany, sala-menjador amb terrassa, cuina moblada. 5.800.000. Tel. 20 00 07.

Venc pis, 140 m², 4 dormitoris, dues sales de bany, tot ben moblat, menjador 38 m². Garatge per dos cotxes i dues motos. Tot per 12.900.000 ptes. Tel. 262015.

COLL D'EN RABASSA, pisos de Protecció Oficial, en construcció, 3 dormitoris, bany, saló-menjador, cuina terrassa, aparcament. Preu 8.200.000 ptes. Entrada 1.000.000. Tel 20 34 11.

Cala Pi, venc solar de 1.246 m². S'hi poden construir 2 xalets adossats. Aigua, llum i tots els serveis. Preu 4.500.000 ptes, tres anys de facilitats. Tel 54 02 63.

Venc pis al carrer Tòquiu de s'Arenal. 8.000.000 de pessetes. Tel. 295820.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urbanització Galatzó. Tel. 671419

Venc àtic a General Riera. Un dormitori, vestidor, bany complet, saló-menjador, terrassa amb portes corredisses, cuina per estrenar amb fusta de nord. Preu 5.500.000 ptes. Tel. 639181, Bàrbara.

PERRUQUERIES

Perruqueria Pep Unixex. Carretera de Llucmajor, 204. Tel. 742825. S'Aranjassa.

BLANCA Perruquera. Gran i General Consell, 36 - S'Arenal. Tel. 265109.

MAKA Perruquera. Pedicura i manicura. Botònic Germà Bianor, 19. Tel. 260756.

ANIMALS DE COMPANYIA

Clínica veterinària. Lda. A. Artigues. Horari: 11'00-13'00, 16'00-20'00; dissabtes: 10'30-13'30. Servei d'urgències. Plaça de l'Església, 2a. Tel. 743854. Coll d'en Rabassa.

L'ESTEL de Mallorca
Telèfon: 265005

VENDES

Venc motor fora borda, nou un Johnson de 14 cavalls. 150.000 ptes. Tel. 546540.

Venc vestit de submarinista de cinc mil·límetres d'espessor amb aletes i guants. 45.000 ptes. Tel. 515433.

Venc revestiment de marbre, de color gris perla, per a foganya de llenya. Ho venc a meitat de preu, per 100.000 ptes. Completament nou. Tel. 79 49 03.

Venc motor "Mercuri", foraborda, de canya curta, 2.2 HP, en bon estat. Preu 35.000 ptes. Tels. 753033 i 755460.

Venc una taula escriptori, blanca, de fòrmica nova. Ideal per una habitació d'una nina o nin. 5.000 Ptes, i en val 10 000. Demanar per Malena, tel. 41 05 42.

Gran oportunitat: es ven ordinador nou, sense estrenar, a meitat de preu o preu a negociar. Tel. 27 79 90, Marga.

Venc els llibres de la col·lecció "Espacio i tiempo" de Fernando Jiménez del Oso sense emprar. Tel. 243742.

Venc Compacte, inclou pletina, discs, cassette, etc. En molt bon estat i a bon preu. Tel 42 76 47.

Venda d'estores saharauis. Per a més informació crida al telèfon 53 44 55, o bé veniu Pollença, a "La Punta", cra. del Port.

Venc grup Electrogen dièsel, 3 Kw, 220 v, monofàsic, motor d'arrencada, perfecte estat. Tel 59 16 33

Dancing the Dream. Fans de Michael Jackson. Si vols aconseguir material i informació i vols col·laborar en activitats i projectes entorn d'en Michael, demana per na Kati. Tel. 603096-795071.

Venc parella de coloms butxes per 5.000 ptes. Tel. 754131.

Venc Vespa 200, bon estat i preu raonable. Tel. 491372.

M'interessa comprar les tapes dels setze toms de l'"Enciclopedia Estudiantil" que va editar la casa Sopena als anys seixanta. Demanar per Juan José. Tel. 751527.

Venc contestador automàtic, marca Sanyo. Tel. 264 259.

PERSONALS

Administrativa de 30 anys. Cerc amics per a excursions i altres activitats (cinema, prendre un cafè, fer esport, etc). Amistat sana i sincera. Apartat de correus de Palma 1792.

Fadrina de 42 anys amb estudis superiors, li agrada la llar i la natura, la música i les altres belles arts. Vull conèixer un senyor formal. 719534.

Fadrina de 32 anys. Som secretària. M'agradaria conèixer senyor net i culte amb futur per formar una llar plena d'amor. Crida'm. 717354.

Senyor de 48 anys, sense problemes. Només desig trobar una dona per fer-la la madona de tot allò que necessiti i un fill. 540586.

Senyoreta estudiant de medicina, estic prou bé, amorosa, m'agrada la naturalesa, la música l'esport, la pintura, fer col·leccions. Desig conèixer senyor. 719534.

Si voleu contactar amb la millor oficina de serveis en relacions personals, veniu a la Nova Unió. Avinguda Alexandre Rosselló, 13-3 de la Ciutat de Mallorca. Us atendran unes persones molt humanes i amables.

Doctor amb 50 anys de bona vida, amb necessitat d'abandonar la soledat. M'agradaria contactar amb senyora de 30 a 45 anys, que sia culta. 717354.

Arquitecte de 43 anys, lliure com les oronelles. Enyor trobar una companya de veritat. Si tu ho ets, crida'm. 719534.

Senyora ben atractiva, sense cap problema. Només em turmenta la soledat. Desig conèixer senyor formal i amorós de 60 a 75 anys. 540586.

Doctora de 56 anys, atractiva i ben proporcionada. Desig tenir una amistat sana amb senyor culte, intel·ligent de 50 a 65 anys. 710586.

Empresari de transports. Em trob sol amb 66 anys i desig comunicar-me amb senyora garrida i activa. 719534.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A

L'ESTEL de Mallorca

Nom:
Cognom:

D.N.I.

TELE:

ATENCIÓ

- Escriu un sol anunci per cupó.
- Usau lleteres majúscules.
- Escriu dins el rectangle el text.

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
S'ARENAL DE MALLORCA: Camí de les Pedreres, 132 - 07600 -
SES CADENES DE S'ARENAL

PER IL·LUMINAR LA SEVA LLAR
ELÈCTRICA
NYEGOS
Jaume Balmes, 45
Telèfon 29 56 18
07004 Ciutat de Mallorca

PETITS ANUNCIS

Oficinista de 43 anys, fadrina, bona presència i bons estalvis, casa i cotxe. Vull conèixer senyor sincer, formal i culte. 719534.

Infermera de 28 anys, separada amb dos fills. Vull formalitzar la meua vida amb senyor fins als 40 anys, a qui agradin els nins i que sia bona persona. 540586.

Viuda de 52 anys, estic molt bé i som feïnera. Vull conèixer viuudo fins els 65 anys per a relacions formals. No tenc problemes econòmics. 717354.

Separat de 45 anys. Som culte, tenc pis, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyora fins als 40 anys que sia culta, formal i que li agradi la llar. 719534.

Som un estudiant de 23 anys, ben formós. Vull conèixer al.lota de la meua edat que sia alta, simpàtica i culta. 717354.

Estrangera de 53 anys, ben feta, garrida i culta. Vull conèixer senyor fins als 60 anys. Bona persona, formal i sense vicis. 717354.

Si ests al.lota fan del roc català, telefona al 820501 i demana pen Toni.

Tenc 48 anys i em trobo tota sola. Vull una amistat sincera amb senyor ben format i currot. Si ens agradam, ens podem casar o aplegar com a bona parella d'enamorats. Som guapota i em considero jove i amb molta il.lusió. Crida'm. 719534.

Vidu de 53 anys, som alt i fort. Tenc tres negocis. Desig formar parella amb senyora de 30 a 50 anys que vulgui fer feliç la meua família. 540586.

Bancari amb un bon càrrec, 35 anys, estic molt sol. Vull conèixer una companya de veritat entre els 20 i els 35 anys. 719534.

Metge, dirigent en alt càrrec de 47 anys. De bon veure i no tenc problemes. M'agradaria formar una llar on regnàs l'amor i la pau. 717354.

Tècnic en electrònica amb un bon futur. M'agradaria fer feliç una senyoreta formal i atractiva entre els 20 i els 32 anys. 719534.

Fadrina de 26 anys, alta, atractiva, culta. Vull conèixer fadrí de bon caràcter per sortir. 717354.

Desig contactar amb senyora o senyoreta de 18 a 34 anys a fi de donar-li tot el meu amor. Tenc tot allò que és necessari fer fer-te feliç. Joan Lluís Femenines. C/ dels Mariners, 13-2. 07410 Port d'Alcúdia.

Doctor de 46 anys, actiu, amable, amorós, estimo la naturalesa i desig de tot cor formar parella formal. 719534.

Tota persona que es trobi enfonsada dins la tristesa, la depressió o la soledat, no sia covarda. Vingui avui a l'únic centre de relacions humanes on trobarà la felicitat. Avinguda Alexandre Rosselló, 13-3 de Ciutat.

Si ets infermera, apotecària, tècnica en salut. Si tens entre 24 i 40 anys i vols formar una llar feliç, crida'm. Som metge i vidu. 540586.

Tenc 19 anys, som alt i curro, tenc estudis superiors i som empleat d'una companyia aèria. Vull conèixer un al.lota entre els 16 i els 22 anys. 719534.

Tenc 27 anys, ben atractiva, alta i amb els cabells llargs. Vull formar una llar amb senyor amb senyor culte i formal. Crida'm. 717354.

Jove de 32 anys, 1'92 d'estatura, 90 quilos, cultura superior. Desig formalitzar amistat amb senyoreta alta i culta. 717354.

Som una metgessa jubilada, vull tenir amistat amb senyor entre els 60 i els 72 anys que sia culte, amb bona posició social i a qui agradi la música, els viatges i la naturalesa. 540586.

Si ets de foravila, tens un bon nivell social i cultural i ets bella, estàs entre els 21 i els 43 anys, crida'm. Tenc un bon futur. 540586.

Vull amistat amb senyora casada o fadrina, entre els 30 i els 50 anys. Només per a relacions. Et puc ajudar. Crida'm al 717354.

Si vols tenir amistat amb senyor casat, de molt bona posició social, crida'm. Som alt i curro, amorós i simpàtic, et puc ajudar. 717354.

Separada legal sense fills. Senzilla i estilitzada. Vull conèixer senyor fins als 50 anys, que sia feïner. 540586.

Fadrinango retirat de 65 anys, bona posició i estudis. Actiu, alegre, formal i currot. Tenc la vida assegurada i vull conèixer una senyora. 719534.

Fadrina aficionada a la música, al cinema, a les aventures. Vull conèixer al.lot de gusts semblants als meus entre els 25 i els 30 anys. 717354.

Si estau tot sols, veniu i trobareu parella Gran Prix Master a la qualitat Europea Gabinet Matrimonial
Av. Alexandre Rosselló, 13-3
Tel.: 71 95 34.
Ciutat de Mallorca

Separat de 44 anys, tenc casa, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyora per a finalitats serioses. 540586.

Economista de 36 anys, separat, amb xalet, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyora culta, alta i atractiva. 719534.

Fadrina de 46 anys desitja conèixer senyor fins als 50 anys que sia fadrí. 540586.

Estrangera de 42 anys, molt culta, vull tenir amistat formal amb senyor a qui agradi viatjar, el camp, la cultura... 719534.

Ets una al.lota educada entre els 18 i els 32 anys, culta, formal i amb ganes de fer feliç un espòs? Som alt, de color i ben curro. 719534.

GASTRONOMIA

XINA ORIENTAL. Menjars i begudes xineses. Carrer de Joaquim Verdaguier, 12. Tel. 266721, s'Arenal.

BAR RESTAURANTE ANDREU. Cuina variada i tapes. Sopars deportius i de companyia. Carrer de la Grua, 6 - Ca'n Pastilla.

Restaurant Ca Na Lina. Tenim una carta ben assortida i un menú a 800 ptes. C/ Amilcar, 14. Tel. 492764. S'Arenal

SERVEIS PROFESSIONALS

Reparacions de TV - Vídeos - Audio - Antenes TV. Tel. 753580

BUGADERIA LLITERMA. Autoservei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. Carrer Virgili, 17. Tel. 26 63 31. Can Pastilla.

Tallers Vidal. Diessel i gasolina. Carretera de Son Fangos, 280. Tel. 262048. Es Pil.lari.

Jove que fa feina els matins, cerca feina pels horabaixes. Tel. 297067.

Al.lota jove s'ofereix per fer feines al port de Manacor. Tel. 820501.

PLANXISTERIA, pintura, mecànica. Taller "SAN FRANCISCO". Camí de Son Fangos. Tel. 490314 - Es Pil.lari.

PNEUMATICS SON FERRIOL, equilibrats de rodes, canvi de rodes i pegats, alineació de direccions assistida per ordinador. Avinguda del Cid, 73. tel. 42 75 53 Son Ferriol.

Botiga i pastisseria **Ca'n Manresa.** Carrer Fàbrica, 19. Palma. Tel. 731631. «La qualitat per damunt de tot».

ZEN-SHIATSU, teràpia manual energètica basada en la medicina xinesa per mantenir la salut, augmentar el benestar i enfortir tots els sentits. Ideal per combatre l'estrés, les depressions i qualsevol desequilibri físic, emotiu, mental o espiritual. Tel. 264259.

BUGADERIA Super Clean, rentam en sec i amb iagua, mantes, cobertors i tota la resta. C/ de sant Antoni de la Platja, 8 - Can Pastilla. 260370.

GANIVETERIA
Ordinas
CARTA DE MESTRE ARTESA
FABRICACIÓ PRÒPIA
FERRETERIA
Carrer d'es Vall, 128 - Teléfono. 660580
07620 - LLUCMAJOR - Mallorca

Persona cerca feina per fer a casa; mecanografia, ceràmica, llistes de correus... Tel. 29 70 67.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines coixins etc... Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

TELEVISORS, vídeos, radio-cassettes, arreglam. ELECTRONICA J. GARCIES. Carrer Francesc Frontera, 10. Tel. 264335 - Coll d'En Rabassa.

Senyora de 46 anys, s'ofereix per guardar ancians o malalts. Tel. 263227.

GABINET DE PSICOLOGIA: Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193

BORSA DEL MOTOR

Venc cotxe Renault 5 GTL PM-L, per 110.000 ptes. Tel. 741388.

SI DESITJA UN COTXE nou de la nostra gamma, vingui i en parlem. AGENCIA OFICIAL RENAULT. Tel. 413867 - Son Ferriol.

Venc cotxe Renault 5 GTL, M-4623L per 125.000 ptes. Tel. 741388.

ENSENYANCES

Professora d'espanyol s'ofereix per fer classes a acadèmia o per fer classes a particulars. Tel. 721884.

Universitària fa classes de repàs, d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Cursos d'expressió corporal 1994. Grups d'adults els dilluns a les 18 hores. Grups de joves els dimarts a les 18 hores. Carrer Menorca, 6. 5.500 ptes al mes. Tel. 750041-713262.

Estudiant de Filologia catalana fa classes particulars d'EGB i BUP a 500 pessetes l'hora. Tel. 243742.

Estudiant de Filologia catalana fa classes de repàs d'EGB i BUP, preferentment assignatures de lletres. Demanau per na Carolina al 299829.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Ap. 1022 Castelló 12005. Tel. 964-207607 (secció d'ensenyament).

ÒPTICA LLUCMAJOR

M.ª Magdalena Mulet i Coll

Òptic - Optometrista

Sant Miquel, 14 - Tlf.: 66 17 17. Llucmajor

EUROphoto.
BALEARES S.L.

- * Revelats de fotos en 1 hora
  - * Pòsters i ampliacions
  - * Duratrans
  - * Fotos d'estiu
  - * Fotos de carnet i passaport
  - * Venda de càmeres i accessoris
- C/. Perla 2 i Berlín, 2
07600 s'Arenal de Mallorca
Tlfs. 49 13 04 - 49 13 14. Fax 491317

Carta al President

Només un pic per any permeten que el català, el basc i el galaico-portuguès s'utilitzin en el Senat i, senyor president, ha semblat que ho heu trobat excessiu. Vàreu haver de començar parlant en castellà i, a mig discurs, explicar per què canviàveu d'idioma, quan tothom hauria entès que ja hi haguéssiu començat. Però, una vegada més, el màxim representant d'aquest país nostre, va adoptar una actituduplicant, de demanar perdó, per ser mallorquí, per no ser com ells volen.

I quan canviàreu de llengua vàreu haver de dir que parlaríeu en "mallorquí pagès", no tenguéreu coratge d'anomenar la llengua de Mallorca pel seu nom, pel nom que li reconeix l'Estatut amb què s'ha de regular el vostre govern, i vàreu haver de donar aquesta imatge d'una llengua del passat, allunyada del món modern. Com si el senyor Aznar digués que parla en "madrileño payés". I, en donar-li aquest nom, deixàreu descol·locats els menorquins, els eivissencs i els formenterers.

I per què "pagès"? Els pagesos són els qui pateixen la vostra política que els arracona cada vegada més a la marginació o els fa abandonar el conreu de les terres. El vostre mallorquí no és "pagès", qualsevol pagès el parla cent vegades millor. Ni Vós sou pagès mallorquí, encara que ho volgueu fer creure per xuclar els seus vots. Els pagesos de Mallorca mai no amaguen la seva llengua als fills; i Vós, sí. Segurament deveu creure fer un ou de dos vermells i mostrar la vostra mallorquinitat usant sempre els articles "es" i "sa". Que en sabeu de poc, de la llengua de Mallorca! Tant de Mallorca és "es" i "sa" com "el" i "la" i no sols perquè, aquests darrers, siguin de Pollença; i Vós ho voleu amagar. Els pagesos de Mallorca, i els ciutadans també, des del segle XIII ençà han utilitzat tant "es" com "el". "El", a part de sortir en moltes expressions i construccions del llenguatge de cada dia, és la forma que han usat sempre en les ocasions solemnes, i no sols per escrit. Recordau, si teniu memòria, com han estat sempre les oracions i com eren els sermons, o com són moltes de cançons populars. Llegiu, si qualche dia lleu, l'obra d'An-

toni M. Alcover i podreu veure com, precisament, sap usar un i altre article.

Puc comprendre que no consideràssiu solemne la vostra intervenció al Senat, com més hi pens més poc també la hi consider jo. Però amb el vostre afany de suprimir tots els articles "el" i "la" també en trastocàreu del poema de Costa i Llobera que vàreu citar, mesclant "el roure" i "es taronger" i "el llum" i "ses roques". Al costat de la vostra actitud inicial, és molt llastimós que tenguéssiu aquest altre desencert. O no és prou mallorquina l'obra d'aquest autor? I mallorquina no és la de Ramon Llull, Joan Alcover, Llorenç Villalonga i tants d'altres? Aquestes actituds o són fruit de la ignorància de les coses més evidents o de la voluntat d'enganar i, quan es tracta de l'honorable president de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, cap de les dues coses pot ser perdonada. Si realment estimàsseu aquesta terra i la seva llengua, no en destruiríeu una ni mutilaríeu l'altra. A part de la insularitat a què tant feis referència, tenim una llengua i una cultura que també són motiu de tracte diferencial.

Les vostres actituds recorden, en certs aspectes, les d'alguns immigrants que quan s'han allunyat de la seva terra recorden fragmentàriament les coses pintoresques i, de tant en tant, les reviu amb nostàlgia. Aquesta imatge és la que, amb calçons amb bufes o sense, representau les estones que provau de fer de "mallorquí". Si aquesta deformació de la realitat és comprensible en les persones que han hagut d'abandonar la seva terra, és inexplicable en una que hi viu i, sobretot, si n'és el president. Però, per ventura és que realment no hi viviu, que fa estona que l'heu abandonada, que per Vós, Mallorca, no és més que una excusa per fer vots.

Heu tengut l'oportunitat de ser el primer president de les Illes Balears que, amb orgull, hagués parlat en mallorquí, en català de Mallorca, al Senat espanyol. En canvi sereu recordat com el president que va fer empegueir molts de mallorquins i riure a tots els menorquins, eivissencs i formenterens. I podeu estar segur que em sap molt de greu.

JOAN MELIÀ, catedràtic de Llengua Catalana / Palma.

Branca

Tomeu Martí i Florit

L'apotecaria de Pòrtol i Greenpeace

Fa encara pocs dies que he tornat d'un viatge per la Mediterrània a bord del vaixell insígnia de l'organització ecologista Greenpeace, el "Rainbow Warrior". Encara tenc fresques a la memòria algunes de les accions directes que vaig viure, quan he vist pels mitjans de comunicació la darrera d'aquestes accions, i una de les més espectaculars: la que varen realitzar uns quants activistes de l'organització verda a la reunió conjunta del Banc Mundial i del Fons Monetari Internacional a la capital d'Espanya, Madrid. Dos mil maderos i els serveis secrets més importants del món i no poden amb quatre hippies. No puc evitar sentir un pessigolleig de satisfacció recurrent tot el meu cos...

Molt més aprop, a Pòrtol, l'associació de veïns ha lluitat durant dos anys per aconseguir tenir una apotecaria, la més propera la tenien a més de dos quilòmetres. Dic "la tenien", perquè des de fa pocs dies ja han aconseguit els permisos per poder obrir la farmàcia al centre de Pòrtol.

El tema de l'apotecaria l'he seguit molt d'aprop i puc assegurar que permor de l'absurda burocràcia (la decisió depenia de Madrid!) els veïns de Pòrtol, amb Joan Francesc Canyelles i Toni Roig al front, han hagut de fer una feineda per aconseguir un establiment tant necessari. Però al final s'ha imposat la cordura i, des d'aquí, vull felicitar públicament l'associació de Pòrtol i tots els veïns en general per aquest triomf i desitjar-los que no l'hagin d'utilitzar massa, l'apotecaria.

Greenpeace amb imaginació, l'Associació de Veïns de Pòrtol amb tenacitat i perseverància han aconseguit dues victòries exemplars.

Antoni J. Orell Soitíño

Membre de la comissió
executiva del
PSM-Nacionalistes de Mallorca

L'Estatut fiscal

El senyor Jaume Matas, conseller d'Economia i Hisenda, reclamava el passat diumenge un consens de tota la societat balear sobre el tema de l'Estatut Fiscal. Benvinguda sigui aquesta reclamació i benvingut serà aquest consens.

Enrera i enfora queden aquelles declaracions del sr. Aznar, qui un dia manifestà que un règim fiscal diferenciat per a les Illes Balears seria inconstitucional i fins i tot insolidari. Ja veurem si també queden enrera i enfora les declaracions del sr. Obrador, anterior portaveu del PSOE, qui manifestà que amb els descomptes d'un 25% sobre els viatges d'avió i vaixell per a residents ja n'hi havia prou.

A l'Estat espanyol hi conviuen actualment tres règims fiscals diferenciats: l'Estatut Fiscal de les Illes Canàries, els Concerts Econòmics de Navarra i País Basc, i el règim fiscal general aplicat a la resta de l'Estat. Els règims fiscals diferenciats (Canàries, Navarra i País Basc), si bé tenen arrels històriques, són el fruit de negociacions entre l'Estat central i les comu-

nitats autònomes respectives, i s'han formulat durant els darrers 12 anys. És interessant observar com sempre la negociació d'un règim fiscal diferenciat ha transcorregut paral·lela a negociacions d'ampliació de les competències de les respectives comunitats autònomes. Per explicar-ho clar i llampant: l'Estat consent un règim fiscal diferenciat a una comunitat autònoma, en base a raons insulars o històriques, sempre que aquella comunitat accepti fer-se càrrec dels serveis i inversions que els ciutadans tenen dret a rebre. És així com Canàries o Navarra, comunitats autònomes de l'anomenada via lenta a l'autonomia (art. 143 de la Constitució), tenen transferides ja fa molt de temps competències tan costoses com el sistema educatiu o el sistema sanitari.

No podem per tant demanar ni exigir un Estatut Fiscal diferenciat per a la nostra comunitat si no estam disposats a assumir un major

grau d'autonomia i a gestionar per tant temes com el sistema educatiu, el sistema sanitari, la seguretat ciutadana, els recursos hidràulics o el sistema penitenciari.

Tres poden esser els models d'un Estatut Fiscal.

Un primer model fonamentat en reduccions i bonificacions sobre tipus impositius, bases i/o quotes de determinats impostos. Aquest model té l'inconvenient de quedar tot en mans de l'Estat, qui podria fer anques enrera en qualsevol moment. Cap comunitat autònoma espanyola ha optat plenament per aquest model, encara que és habitual a altres arxipèlags europeus.

Un segon model fonamentat en la supressió de determinats impostos i la seva substitució per altres figures impositives consensuades entre l'Estat i la Comunitat Autònoma. Aquest model té l'inconvenient de distorsionar el marc de la Unió Europea. És així que tan sols s'aplica a les Illes Canàries.

Un tercer model fonamentat en el traspàs a la comunitat autònoma de determinades figures impositives, conjuntament amb el traspàs de la capacitat normativa i de la funció recaptatòria sobre les mateixes. La comunitat autònoma, en el marc de les directives de la Unió Europea, podria fer totes les adaptacions necessàries per a compensar els costos de la insularitat. Aquest

tercer model és el preferible i és així mateix el que s'aplica a les comunitats de Navarra i País Basc.

En traspassar-se la facultat normativa i la recaptació dels impostos a la comunitat autònoma, caldrà cercar un sistema per tal de fer efectiu el constitucional principi de Solidaritat Interregional. Els Concerts Econòmics de Navarra i el País Basc preveuen l'aportació per part d'aquestes comunitats d'un percentatge dels pressupostos generals de l'Estat. Canàries, tradicionalment receptora de solidaritat, no té quantificada cap aportació a l'Estat en concepte de contribució a la Solidaritat Interregional. A les Illes Balears el sistema podria ésser semblant a l'existent entre Navarra i l'Estat o entre el País Basc i l'Estat.

Per tant hem de preveure i desitjar un consens per part de tota la societat balear sobre els següents temes:

Un Estatut Fiscal fonamentat en l'assumpció de les capacitats legislatives i de recaptació sobre els principals impostos del sistema fiscal.

La definició dels criteris que han de determinar i quantificar la nostra contribució percentual als Pressupostos Generals de l'Estat.

L'assumpció de totes aquelles competències que constitucionalment no estiguin reservades a l'Administració Central.

La independentista Núria Cadenes surt de la presó de can Brians en llibertat condicional

Lluís Bou - Diari Avui

La independentista Núria Cadenes, de 24 anys d'edat, va sortir ahir al voltant de les 9 del vespre de la presó de Can Brians en llibertat condicional, per ordre de la jutge de vigilància penitenciària Remei Bona, en haver complert tres quartes parts de la condemna. La independentista va ser detinguda per primera vegada el setembre del 1988, quan tenia 18 anys, i des d'aleshores ha passat la major part del temps a la presó en compliment de diverses penes pendents des d'aquella època.

En abandonar la presó, on l'esperaven unes 25 persones, la jove va declarar ahir que espera que la deixin lluitar per la independència de Catalunya i que si no, "ho faré igualment". Cadenes va ser detinguda per segona vegada el juliol de l'any passat, després que havia estat posada en llibertat durant uns mesos, perquè el Tribunal Suprem va confirmar-li una pena pendent de tres anys per un delicte d'estralls comès contra unes oficines d'Hisenda, pel qual havia estat condemnada el 1991. La jove havia recorregut aquesta sentència davant el Tribunal Suprem, sense que finalment fos acceptat el recurs, i aquest va ser el motiu pel qual es va ordenar el seu reingrés a presó quan ja estava al carrer.

La independentista Núria Cadenes en el moment de sortir ahir de la presó

FRANCESC MELCION

Malestar

Aquest fet va causar fort malestar en medis independentistes catalans, i va provocar que diputats de CiU, ERC i Iniciativa s'interessessin a títol individual per la situació de la jove. En alguns sectors independentistes catalans es considerava que Cadenes era objecte d'un tracte judicial i polític discriminatori, en relació amb una suposada actitud més suau amb terroristes d'ETA que havien comès delictes més greus, alguns d'ells de sang.

L'any 1990 la independentista ja havia estat condemnada per l'Audiència Nacional a 8 anys de presó per un altre delicte d'estralls i també per tinença il·lícita d'armes, encara que posteriorment el Tribunal Suprem va reduir aquesta pena a 5 anys en acceptar recursos de la defensa.

Cadenes va sortir en llibertat l'octubre del 1992 de la presó de Saragossa després de complir 4 anys d'aquesta primera condemna a les presons de Carabanchel, Yserías, Múrcia i la capital aragonesa. Va romandre en llibertat fins

que va tornar a ser detinguda el juliol del 1993 al centre de Barcelona, a causa de la nova decisió del Tribunal Suprem.

Durant la seva segona estada a la presó, a Wad-Ras i Can Brians, la militant de l'organització Catalunya Lliure, ha rebutjat acollir-se al règim de tercer grau, ja que sempre s'ha oposat a les mesures de reinserció per raons polítiques. La direcció de la presó de Wad-Ras, va traslladar a Cadenes la possibilitat d'acollir-se al tercer grau el desembre passat, però aquesta ho va rebutjar argumentant

que no es podia penedir del que no havia fet.

Cadenes, que mai ha estat condemnada per militar al grup terrorista Terra Lliure, va ser detinguda per primera vegada el 1988 quan, segons la policia, intentava atemptar juntament amb tres independentistes més contra una residència de l'exèrcit a Barcelona. Dos d'aquests independentistes, que sí que van reconèixer la seva militància en Terra Lliure, van negar durant el judici que Cadenes fos membre d'aquest grup terrorista.

Escainant pel Parlament

Es Gall

Sobre nostra Autonomia molt s'ha dit al Parlament! «Es la millor», que ho diria!, ens ha dit el President.

Són coses molt repetides per la premsa a tots indrets que el President diu mentides més que un ase no fa pets.

Diu que tothom té riqueses, que els mallorquins viuen bé i creu que amb tals endemeses el votareu l'any que ve.

Ara que està a dalt i munta, vol un Fiscal Estatut: «Qui oli toca els dits se /n'unta», com li agrada aquest engrut!

Ell i els seus només li importa i que badoqui la gent; si qualcú no se conhorta o té enveja que rebent!

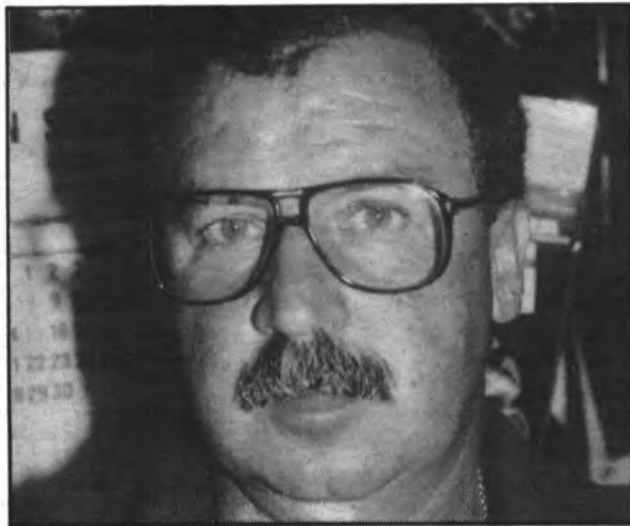
Als retrets mai no contesta que li fa l'oposició; com són ver, tot ell s'entesta que, si ataca, té raó.

Tant si sou de Lluçmajor, com si sou bons algaidins, ficau dins el cervelló: En fer la nova elecció votau partits mallorquins!

L'ESTEL
de Mallorca
EL MILLOR
SUPORT
PUBLICITARI
DE LA SEVA
EMPRESA
A LA NOSTRA
COMARCA
Tel. 26 50 05

GASTRONOMIA

En Joan Tauler és un dels amos del Celler de Randa. Recomana les sopes de la casa, el Colomí amb col, el conill amb ceba i el calamar farcit. Fa menús a 650 pessetes, a la carta s'hi pot menjar i beure per unes 1.300 ptes.

Na Catalina Rigo de ses Salines és la madona del restaurant del Club Nàutic de s'Estanyol. Recomana el rap amb salsa de marisc, la paella de marisc i els musclos al vi blanc o els musclos a la planxa. El preu mitjà la carta és de 2.000 ptes.

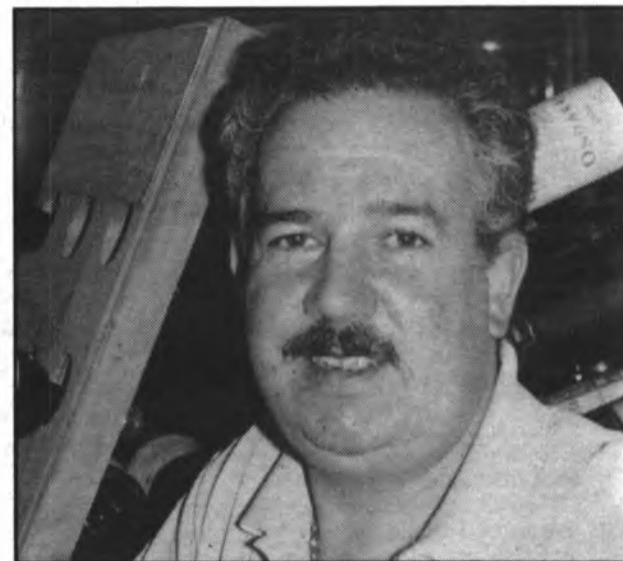
N'Aina-Maria Aranburu, d'Euskadi, i na Mònica Sivera, de València, són les empleades de l'herboristeria Romaní, del carrer del Born de Lluçmajor. Venen herbes i plantes medicinals.

En Josep-Lluís Garcia és l'amo del restaurant Tropical, de Lluçmajor. La porcella o el xot rostít, la cassola de rap i la graellada de peix són els plats que recomana. A la carta s'hi pot menjar per unes 2.500 ptes. El menú en val 650.

En Joan Estarelles ha obert no fr molt el bar Jovent, a la Ronda el Migjorn de Lluçmajor. Un bar que freqüenta el jovent de Lluçmajor, Ciutat, Porreres, Algaida i s'Arenal.

En Baltasar Abrines de Campos és l'amo del Restaurant Ca na Punta, de sa Ràpita. L'arròs a la marinera, les paelles de marisc, la fideuada i el peix fresc són els plats que recomana. En Baltasar és pescador de calamars a la potera i els serveix ben frescs. El preu mitjà a la carta és de 2.500 ptes.

En Blai Melis és l'amo del restaurant Brisa, de sa Ràpita. Recomana els peus de porc a la mallorquina, el llom a la caçadora i les sopes mallorquines. Fa menús a 750 ptes. A la carta, s'hi menja per unes 1.300 ptes.

Menjars típics mallorquins
Sopes
Llom amb col
Conill amb ceba

Carrer de l'Església, 20
Teléfon 660989 Randa

MERCERIA JOANA
VETES I FILS
LLENCERIA FINA
CONFECCIÓ INFANTIL

Carrer del Born, 7 LLUCMAJOR Tel. 66 19 22

Llauneria * Calefacció * Aire acondicionat * Piscines

☎ 66 09 77

Puig - Garau, S.L.

Passeig Jaume III, 3. 07620 Lluçmajor

CERRALLERIA METÀLICA
SEBASTIÀ ROTGER

- Reixes
- Portes
- Balustrades
- Arrambadors
- Etc.

Carrer Convent, 119 - Tlf.: 661797 - 07620 LLUCMAJOR

Ferreteria
LLOMPART

Adrogueria i Armeria

Plaça d'Espanya, 44
Tlf.: 660297 - LLUCMAJOR

DISTRIBUIDOR
ARIA
YACHTS

OLIVER NAUTICA, S.L.

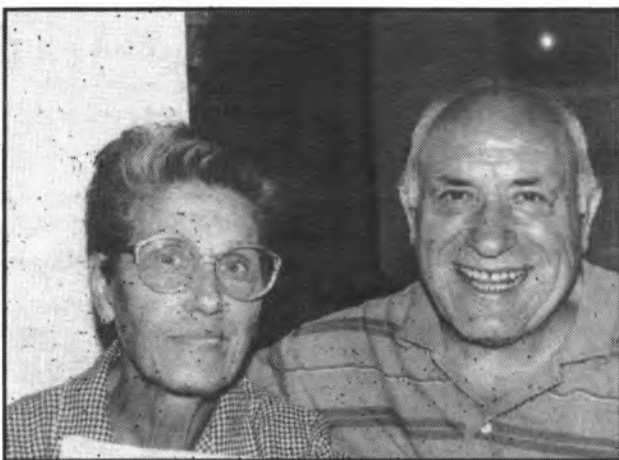
Ronda Migjorn, 107
07620 Lluçmajor (Mallorca)
Tel. y Fax: 12 04 77
CIF B-07-612054

Motors marins,
electrònica, accessoris,
artícles de pesca,
decoració, etc.

Disseta emissores de ràdio pels forasters i pels mallorquins no res. Què és just això?

Maria, Margalida, Agustina i Margalida (Lluçmajor). No, no és just! La gent de Lluçmajor vota el PP, que és el partit espanyol enemic de la nostra llengua i cultura. La gent ha de votar partits mallorquins com el PSM.

Els amos de can Tofolet (Lluçmajor). No hi ha dret! Aquests que comanden no ens estimen gens ni mica. Hem de votar UM, un partit nacional mallorquí.

Pere Aguiló (Campos). Els mallorquins hauriem d'esser tant com els forasters. Aquests que comanden van a forrar-se i a ca una puta els mallorquins. Hem de votar partits mallorquins que mirin per nosaltres.

Francisca Obrador (Teixits Veny). És injust! Aquesta gent del PSOE, que són els qui donen les llicències de ràdio, no estimen els mallorquins.

Espanyols intransigents

Un document intern del Pp judica el nacionalisme català de molt agressiu i bel·licós, segurament en base a la història de les vegades que ha anat a bombardejar Madrid i ha obligat els madrilenys a parlar en català.

En canvi, els dirigents del Pp, celebrant els resultats de les darreres eleccions al Parlament europeu, han manifestat, de paraula i per escrit, el seu odi envers Catalunya. I això és molt greu, sobretot si tenim en compte que en els darrers segles els catalans han estat injuriats, perseguits i assassinats per aquest exaltat nacionalisme espanyol que el Pp vol ressuscitar.

A qui convé, doncs, una resolució del problema de la convivència per la força, sinó a aquells que estan segurs que, com que la tenen, podran aplicar-la, una vegada més, contra els que no la tenen?

En l'Europa democràtica, els problemes nacionals no es poden resoldre sota la llei del més fort, sinó amb el ple reconeixement que tenen tots

els ciutadans europeus de poder-se expressar en la cultura del seu poble. Els ciutadans de les nacions imperialistes han d'esforçar-se a entendre que parlar una llengua distinta de la seva no constitueix cap ofensa al seu orgull nacional, sinó un reconeixement de la diversitat natural de llengües i cultures.

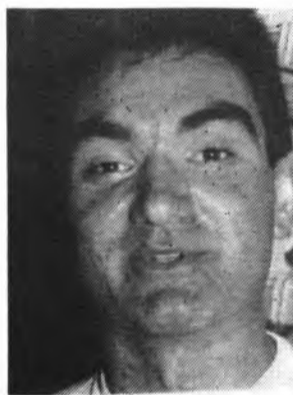
Els catalans no parlem català per fer enfadar els nacionalistes espanyols, sinó perquè aquesta és la nostra llengua vernacle, natural, espontània. Si per això s'enfaden, és el seu problema, el problema espanyol de la intransigència i del dogmatisme nacional.

La missió dels partits polítics en una democràcia -i sense una democràcia no hi ha partits polítics- és la de trobar formes de convivència sense imposicions i dominacions, que respectin la diversitat dels pobles europeus.

Manuel Sadurní Martínez

Antoni Grimalt (adrogueria). No és just. Sembla que no ens estimen gaire aquests que comanden. Hem de votar partits mallorquins que defensin els nostres interessos.

Joan Lladó (Campos). No és just. Els qui comanden són espanyols i defensen Espanya. Hem de votar partits mallorquins que defensin Mallorca.

Antoni Diaz (Sa Rua). Mal fet! Aquests que comanden han de donar permisos per posar emissores i han de potenciar diaris i revistes en la llengua dels mallorquins.

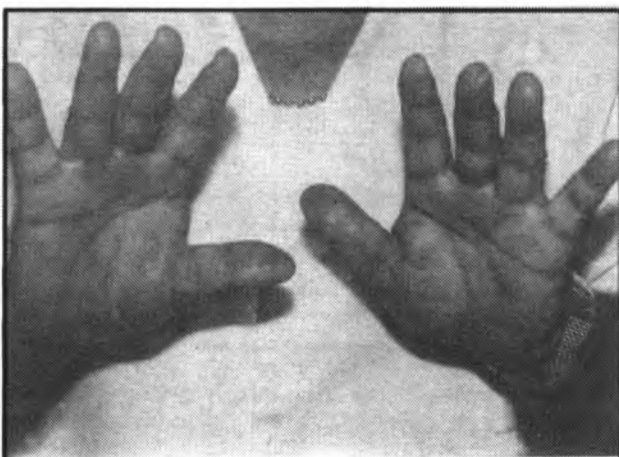
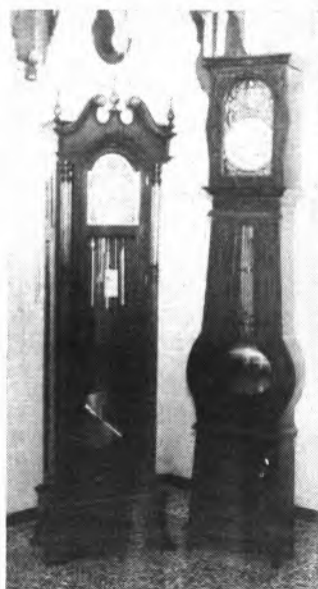
Miquel Lladó (Sa Granja). Això està mal repartit. Aquests del PP no estimen les coses de Mallorca. Hem de votar UM o PSM, que defensin les nostres coses.

FÀBRICA DE JOIERIA GARAU

Plateria i
Relotgeria

Gran exposició
de rellotges
antics
mallorquins
Descompte
promoció de
Fires

Carrer del Born, 29
Davant l'Església
Tel. 66 04 03
LLUCMAJOR

ELS MIRACLES D'EN JAUME JOAN BOVER!

Les mans que curen
Donam massages
biomagnètics a deportistes
C/. Joan Alcover, 10, entresol
Tlf.: 46 44 00. Ciutat de Mallorca

GASOLINERES LLUCMAJOR ESTACIONS DE SERVEI CEPSA J. POU

Carretera Palma km. 23.
Lluçmajor

Carles V. Lluçmajor
Son Verí, S.L. s'Arenal

La direcció us desitja bones
FIRES 94 i us ofereix els seus
serveis de:

Gasolines amb o sense plom.
Gasolins. Lubrificants. Rentat i
neteja de cotxes. Rentat de
catifes. Botiga. Etc.

ENQUESTA

Disset emissores de ràdio per als forasters i una per als anglesos; cinc diaris per als forasters i un per als anglesos. Per als mallorquins, res. És just, això? Que ens estimen gaire, aquests que comanden? Que no hauríem de votar partits mallorquins que ens defensin i defensin les nostres coses?

Maria Rigo (Colorins). No hi ha dret! Estam a la nostra terra i ens deixam trepitjar pels qui vénen de fora. Els mallorquins som tan bons que anirem tots al Cel o als Llims. Aquests que comanden no ens estimen i nosaltres els votam una i altre vegada. Hem de votar partits mallorquins, com ERC, PSM o UM.

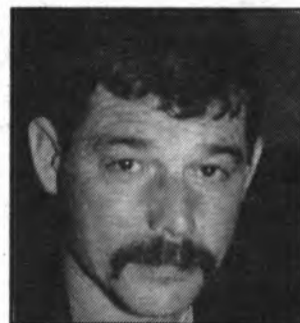
Manuel Garcia (Llucmajor). Una autèntica aberració! És una vergonya per a aquesta gent que comanda. No compleixen ni fan complir la Llei de Normalització Lingüística que ell mateix varen aprovar, i ho fan per motius electoralistes. Aquests del PP i del PSOE no estimen el poble de Mallorca. Joestic per un projecte nacional de Mallorca amb el català com a llengua de la nació dels mallorquins.

Maria Escandell (Campos). No és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Hem de votar el PSM o l'UM, partits mallorquins.

Margalida Ferrà (Llucmajor). Com si els mallorquins no fóssim res! Jo diria que no ens estimen, aquests que comanden. Hem de votar partits mallorquins.

Julià Ferragut (Can Joan). No és just! Aquests que comanden ens tenen marginats. S'estimen més els forasters que els mallorquins. Hem de votar partits mallorquins. Sobretot Unió Mallorquina.

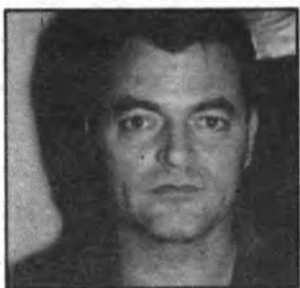
Manuel Gómez (Cafè Jaume III). No és just. Som a Mallorca i no a Andalusia. Aquests del PP i del PSOE no estimen els mallorquins. Hem de votar partits mallorquins que defensin Mallorca.

Francesca Binimelis (Porreres). No és just de cap manera. Aquests que comanden ens fan uns desgraciats. Hem de votar partits mallorquins com UM, PSM o ERC, que defensaran la nostra llengua i costums.

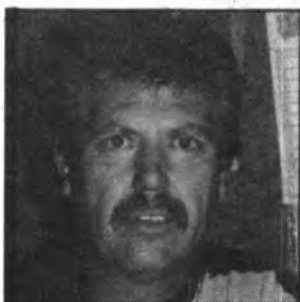
Francisca Fuster (ca n'Aloi). No, no és just. Aquests del PP i del PSOE no ens estimen. Jo votaré UM.

Marc Bonet (antiquari). No és just. Aquesta gent del PP i del PSOE ens neguen els nostres drets lingüístics constitucionals. Hem de votar partits mallorquins com el PSM.

Maria Puigserver (confeccions). És ben injust això! Vivim a Mallorca i no a Castella. Aquests que comanden no ens estimen ni ens comprenen. Hem de votar partits mallorquins.

Pep Garcia (bar S'Araval). No és just. Aquests del PP i del PSOE no estimen els mallorquins. Hem de votar UM.

Agnès Roig (Can Quec). No hi ha dret! Això és vergonyós! Aquests del PP i del PSOE que comanden no ens estimen gens. Hem de votar el PSM.

Catalina Nadal (Cafè Maimó). Ben mal fet està això! Aquests que comanden no ens estimen. Hem de votar els nostres, els partits mallorquins.

Joan Pons (S'Espigolera). No és just de cap de les maneres. Aquesta gent que comanda discrimina els mallorquins. Aquests del PSOE no ens estimen gens. Hem de votar el PSM.

Margalida Coll (Campos). No és just. No gens ens estimen, aquests del PP i del PSOE. Hem de votar partits mallorquins que defensin Mallorca.

Joan Oliver (Llucmajor). No hi ha dret! Aquests del PP i del PSOE no miren per nosaltres, i encara els votam. Només hi ha un partit que ens pot salvar i és UM.

Joana Garcies (Llucmajor). No és gens ni mica just! Aquests que comanden ens demostren la seva estimació. Hem de votar partits mallorquins com Unió Mallorquina.

Antònia Navarro (bar Bocata). No és gens ni mica just! Aquests que comanden no ens estimen. Hem de votar partits mallorquins que defensin la nostra llengua i la nostra terra.

L'ESTEL
de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom: .....

Carrer:..... D.P. ....

Població:..... Tel.:.....

M'interessa una subscripció:

SEMESTRAL 1.500 PTS
Rebut domiciliari a un banc

Banc: .....

Direcció:.....

N.º entitat:..... N.º suc.:.....

Compte n.º:.....

Firma

Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Camí de les Pedreres, 30 - S'Arenal